

Važne naloge Socialistične zveze v Dobrepolju

V Dobrepolju je bila 13. julija razširjena seja Občinskega odbora Socialistične zveze delovnih ljudi. Sejo je prisostvoval in sodeloval v razpravi tudi ljudski poslanec za to področje, Franc Perovšek. Sejo je vodil predsednik obč. odbora SZDL, Ludvik Blatnik.

Poročilo o delu v zadrugi je podal Ludvik Blatnik. Uvodoma je poudaril pomen združitve kmetijskih zadrug Kompolje in Ponikve s KZ Videm. Na področju občine delujeta sedaj dve zadrugi: KZ Dobrepolje (prejšnja KZ Videm s priključnimi zadrugami), ki ima 530 članov in KZ Struge, ki ima nekaj nad 100 članov. Nova povečana zadruga ima vse pogoje za uspešno delo. Nadalje je dejal, da bodo morali odbor pri zadrugi bolj zagrabiti za delo. Zadrugi Dobrepolje bodo morali nuditi več pomoči tudi SZDL, ZK in druge organizacije.

Tovariš Blatnik je poudaril pomen zadrugnega sveta, katere bodo volili že to jesen. Ti svetovi bodo šteli od 30-80 članov. Prav bi bilo, da bi prišlo v zadrugne svete tudi večje število žena in mladi napredni ljudje. Pri bivši zadrugi Videm je lepo deloval aktiv mladih zadrugnikov in dosegal lepe uspehe. Tudi se, daj naj bi bil deležni mladi zadrugniki vse pomoči in vzpodbude za delo.

Poročilo predsednika Blatnika je obsegalo tudi vrsto zanimivih podatkov o uspehih na področju kmetijstva, ki so bili doseženi v letih

po osvoboditvi. Še vedno pa primanjkuje mehanizacije, predvsem pa kmetijskih strokovnjakov, da bi šel razvoj kmetijstva z večjim pospeškom naprej. Pa še nekaj, vse delo mora biti načrtno in kom. kmetno!

V razpravi po poročilu je najprej sodeloval predsednik ObLO, Marjan Miklič. Najprej je govoril o nujnosti združitve zadrug in o tem, da se iz kmetijskih zadrug izločijo ne-kmetijske dejavnosti. Nadalje je dejal, da je na področju občine precej kmetijsko lastnega ljudskega premoženja. ObLO je že razpravljal o tem, da bi se ustanovilo v Dobrepolju socialistično posestvo. Osnove za tako posestvo so že tu: zemlja

in kmetijski stroji, ki jih ima zadruga. Omenil je, da so tovariši z zadrugnega kmetijskega posestva Turjak obljubili pri delu posestva vso pomoč.

Potrebno bi bilo ustanoviti melioracijsko skupnost — 150 ha zamočvirjene zemlje čaka, da jo osušijo. Tu čaka zadruga še veliko dela. Nadalje je tu še arondacija zemlje, ureditev kolobarjenja obdelovalne zemlje, ker le tako bo lahko prišla do izraza strojna obdelava. Razdrobljenost zemljišč zelo otežkoča napredno obdelavo zemlje. Vse to je spet povezano s kooperacijo, ki naj prinese kmetu boljše življenjske pogoje.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naš komentar

NAJPREJ ČLOVEK

Družbeno upravljanje ne bi bilo to, kar je, če bi mu ne dali materialne osnove. Krepitev proizvodnih sil, rast proizvodnje nenehno spremlja dvig standarda delovnih ljudi. Zavedamo se, da pri tem zadevamo na številne probleme in da jih rešujemo postopoma po njihovi nujnosti. Komune, podjetja in družbene organizacije na svojem področju enako kot vsa naša skupnost bijejo boj za reševanje perečih problemov, ki jih poraja proces socialistične izgradnje. Vzemimo na primer socialno zavarovanje:

Protj koncu lanskega leta je bilo v Jugoslaviji socialno zavarovanih sedem in pol milijona ljudi. To je 41 % vsega prebivalstva. Za zavarovanje je bilo porabljeno 165,2 milijarde dinarjev in to: 63,2 milijarde za zdravstveno zavarovanje, 43,9 milijarde za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, 2,1 milijarde za ljudi, ki so začasno izven delovnega odnosa, 54 milijard za otroške dodatke, 2 milijardi pa za rezervne in ostale sklade.

Poleg doseženih uspehov so na tem področju tudi novi problemi. Le-te povzroča menjava strukture prebivalstva zaradi nagle industrializacije. Vedno več je novozaposlenih, ki težijo k višjemu standardu, ki se opirjajo novih, zahtevnejših življenjskih oblik. S tem se povečujejo tudi izdatki socialnega zavarovanja. Vse to pa je treba vskladiti s splošnim dvigom narodnega dohodka. Tu pa je zelo pomembna vloga komun, saj te ne gledajo samo na to, kako bi povečale svoje proračune, kako bi dobile čimveč sredstev od podjetij, temveč se trudijo, da bi te narasle potrebe dosegle z izboljšanjem proizvodnje v podjetjih na svojem področju.

Bodoča politika socialnega zavarovanja stremi za ciljem, da zajemamo v zavarovanje vse prebivalce v državi. Vskladiti je treba doprinos zavarovancev in vpeljati nove oblike zavarovanja ter socialne zaščite. To se predvsem nanaša na postopno uvajanje socialnega zavarovanja na podeželju. V programu ZKJ je naloga, da se bo Zveza komunistov v bodoče še bolj trudila za takšno rešitev tega problema, da bo vsak član naše socialistične skupnosti deležen materialne pomoči za starost, bolezen in onemoglost. Ženam in otrokom bo posvečena posebna pomoč in skrb preko posebnih ustanov, ki bodo razbremenjevale družino pritiska primanjstva gospodinjstva, otrokom pa bodo nudili boljše pogoje za vsestranski umski in telesni razvoj.

Nove bolnišnice, zdravstveni domovi, zdravstvene postaje, ambulante po podjetjih, gradnja šol, letovišč, organiziranje servisov, ustanov za zaščito mater in otrok, otroških vrtcev, igrališč itd., vse to je bilo že zdaj v naših načrtih in smo pri tem dosegli lepe uspehe. Povečanje števila teh ustanov pa nas popelje še k večji širini. Skrb za našega delovnega človeka je povsod vidna, bo pa še vedno večja. V socialistični ureditvi mora biti najprej človek in skrb zanj.



M. Miklič, predsednik ObLO

Ob letošnjem Dnevu vstaje

22. julija bomo proslavili 17. obletnico, kar so padli prvi strelci po okupatorju na Slovenskem. 22. julij — Dan vstaje — slavi vse slovensko ljudstvo. Ta praznik nas spominja na težke dni osvobodilne vojne, na vse grozote, ki jih je moral prenesti slovenski narod v nečloveški borbi z vsemi mogočimi sovražniki našega naroda. Po dolgi, štiri letni borbi je končno zmagala Pravica in prišla je dolgo pričakovana Svoboda.

17 let je minilo od tistih prvih uporniških strelcov, toda ti dogodki so nam še vedno živji in žviž bodo vedno, dolder bo živel na slovenski zemlji slovenski rod. Da bo ostal velik dogodek vedno živ, je ljudska oblast uzakonila praznovanje 22. julija in ta dan praznujemo Slovenci kot Dan vstaje.

Letos bo združeno praznovanje Dneva vstaje s proslavo zmagovitih borcev partizanskih brigad v Jelenovem žlebu, ki je bila izvojevana 26. marca 1943. leta. Zato bo letos osrednja proslava 22. julija v naših krajih — v Jelenovem žlebu. Tu se bodo zbrali borci slavni partizanski brigad — Tomšičeve, Šercerjeve, Gubčeve in Cankarjeve, ki so v NOB izvojevale vrsto zmag, od teh pa je bila med največjimi zmagami nad Italijani v Jelenovem žlebu.

Poleg borcev teh brigad se bodo zbrali 22. julija v Jelenovem žlebu tudi ostali borci iz drugih partizanskih enot, zbrali se bodo mladinci in drugi delovni ljudje iz bližnje in daljnj okolice — iz raznih krajev naše Slovenije. Prišli bodo, da skupno z borci brigad, ki so sodelovali v boju v Jelenovem žlebu, proslavijo ta velik dogodek, da proslavijo Dan vstaje slovenskega naroda in da proslavijo zmago NOV.

Le še kratke čas nas loči od velike proslave v Jelenovem žlebu. Od ločite se tudi vi, ki še kolebate, ali bi šli ali ne 22. julija na kraj velike zmagе. Proslave v tako velikem obsegu niso pogoste, zato ne zamudite redke prilike in pojdite tude.

3 MILIJONE ZA ELEKTRIFIKACIJO DOBREPOLJA

Na zadnji seji zbora proizvajalcev ObLO Dobrepolje so med drugim razpravljali tudi o najetju posojila za negospodarske investicije. Posojilo naj bi uporabili predvsem za dokončano izvedbo elektrifikacije, ki je še posebno potrebna na področju Strug. Odborniki zbora proizvajalcev so soglasno potrdili predlog trimilijonskega kredita, kar bo v glavnem zadostovalo za dokončanje elektrifikacije na področju občine.

S seje Okrajnega ljudskega odbora

Pred kratkim je bila v Ljubljani 7. redna seja OLO Ljubljana, ki jo je vodil predsednik dr. Marjan Dermastja. Seje so se udeležili tudi odborniki priključnega dela bivšega trboveljskega okraja.

Dr. Stefan Šoba, predsednik sveta za industrijo, je na seji obširno poročal o delu tega sveta. Tako je med drugim povedal, da je v primerjavi z letom 1956 porasla industrijska proizvodnja v okraju lani za 11 %, število zaposlenih pa se je povečalo za 8 % ali za 2482 oseb. Na območju OLO Ljubljana se je lani povečalo število podjetij v industriji za 10, v gradbeni dejavnosti za 5, v prometu za 1 in v komunalni dejavnosti za 3. Lani je bilo v

okraju 143 industrijskih podjetij, 30 podjetij s področja gradbeništva, 17 s področja prometa in 55 komunalnih podjetij.

Po poročilu je sledila razprava. Sodelovali so mnogi odborniki, ki so bili soglasni z ugotovitvijo, da je svet uspešno opravljal svoje dolžnosti v preteklem letu.

V nadaljevanju se je komisija za statut predlagala odborikom spremembo statuta ljubljanskega okraja, ker se je ljubljanskemu okraju pred kratkim priključil še del trboveljskega. Sidelni so, da se okrajnemu zboru in zboru proizvajalcev poveča število odbornikov za 20, od sedanjih 60 na 80 v vsakem zboru.

Nadalje so odborniki na tej seji tudi sklenili, da se razpišejo volitve v Okrajni ljudski odbor, ki bodo od 19. do 21. julija. Potrdili so tudi ustanovitve tajništva za obč. upravo in tajništva za stanovanjske zadeve pri OLO. Odborniki so razpravljali tudi o drugih tekočih zadevah.

Proslava v Jelenovem žlebu

Jelenov žleb je imel zadnje dni polno obiskovalcev, tako z OO ZB Ljubljana kot iz ostalih lokalnih organizacij. Niso prišli na počitek, ampak je imela vsaka ekipa svojo nalogo. Prometna ekipa je oskrbela markiranje ceste in določila prostor za parkiranje motornih in vprežnih vozil. Ekipa gostinske zbornice je razporedila prostor v samem žlebu, kje naj se postavijo stojnice in plesišča ter ostalo in poskrbela za gostinska podjetja, katere bodo udeležencem nudila vso oskrbo. Prav tako je določena sanitetna ekipa z rešilnim avtom, ki bo v slučaju potrebe stopila v akcijo. Sam spomenik, ki stoji poleg zgodovinske jame, je že postavljen. Nam in našim potomcem bo prišel o veliki partizanski zmagi nad fašisti. Da bo prostor pri samem spomeniku in v Jelenovem žlebu primerno urejen skrb in zaključuje dela skupina aranžerjev iz Ljubljane.

Na sam predvečer praznika bodo okoljske vasi zažigale kresove, jutraj pa bodo bučnice v Kočevju, Dobrepolju in Vel. Laščah. V Ribnici pa bo pred odhodom v Jelenov žleb koncert godbe Ljudske milice iz Ljubljane.

Pred odkritjem spomenika v Jelenovem žlebu se bo izvršil improviziran napad, katerega bodo izvajali pod vodstvom rezervnih oficirjev mladinske predvojske vzgoje iz Ribnice, Kočevja, Sodražice in Vel. Lašč, ter garnizona Ribnice. Po zaključku napada sledi zbor brigad — preživeli borci pred spomenikom. V svečanem programu sodeluje pevski zbor iz Ljubljane. Sledi svečan govor tov. Viktorja Avblja ter nato odkritje spomenika.

Po proslavi bo prosta zabava, kjer se bomo našli poleg drugih tudi ti, ki smo se v času NOV spoznali v dobrih in težkih časih.

Prevozi do Jelenovega žleba

Med našimi ljudmi vlada povsod veliko zanimanje za proslavo v Jelenovem žlebu, ki bo 22. julija na Dan vstaje slovenskega naroda. Samo iz Kočevja se jih je do 16. julija prijavilo nad 1000 ljudi, pa tudi iz ostalih krajev bo odšlo v Jelenov žleb veliko število ljudi — mladih in starejših, bivših borcev in aktivistov, delavcev, kmetov in ostalih.

Z prevoz vse te množice bo dobro poskrbljeno. Vsi avtobusi in kamioni na področju bivšega okraja Kočevja so za ta dan angažirani za prevoz ljudi v Jelenov žleb. Podjetje »Avto« Kočevje bo dalo na razpolago šest avtobusov, ostala podjetja, ki imajo kamione, pa bodo dala za prevoz kamione.

Iz Osilnice in Predgrada bosta odšla avtobusa za Kočevje 22. julija že ob 3. uri jutraj. Ob 5. uri jutraj bo odšel izpred avtobusne postaje Kočevje za vse avtobuse in kamione proti Jelenovemu žlebu. Iz Loškega potoka pa bo odhod avtobusa tudi ob 5. uri.

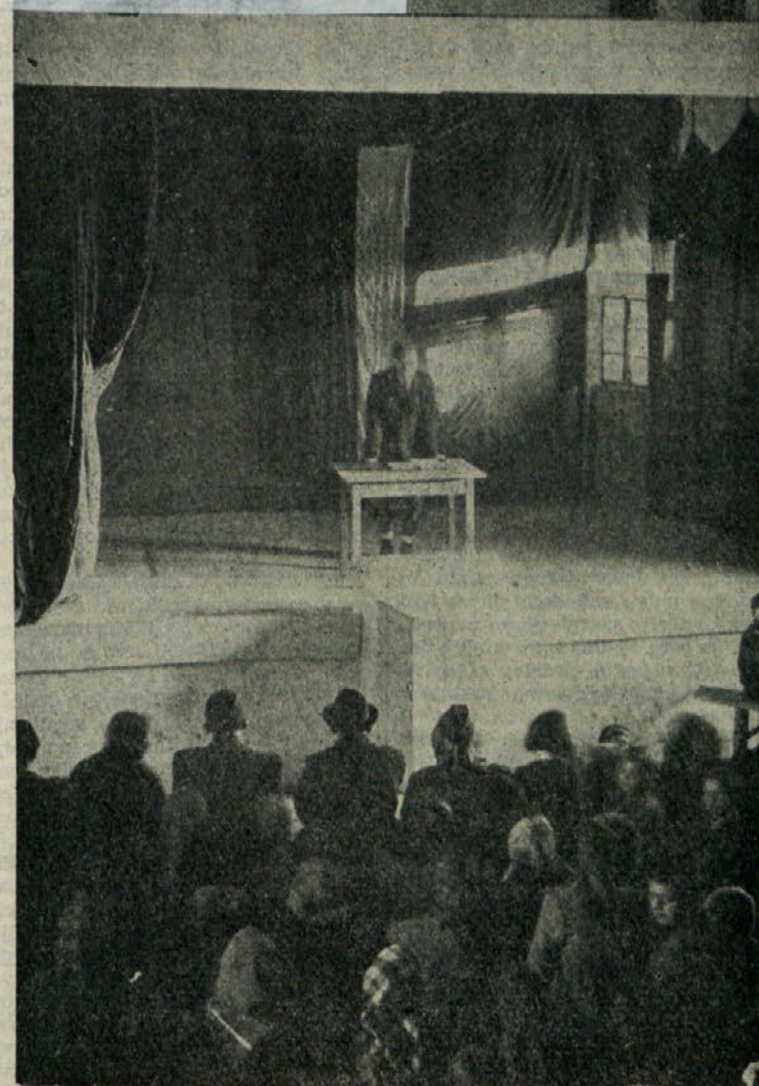
Udeleženci proslave iz Dobrepolja in Velikih Lašč se bodo do Ribnice peljali z vlakom, od tu pa z avtobusi do Jelenovega žleba. Pa tudi ostali ljudje iz Ribnice se bodo pripeljali do Ribnice do Jelenovega žleba z avtobusi. Prvi avtobusi do Jelenovega žleba bodo iz Ribnice vozili že od 7. ure jutraj.

Voznja z avtobusom iz Ribnice do Jelenovega žleba bo stala 120 din, iz Sodražice 150 din, vse samo v eno smer, za obe smeri pa bo stala vozna 240 oz. 300 din.

Družbeni plan Dobrepolja

V družbenem planu občine Dobrepolje bo znašal celotni dohodek občine v letu 1958. 354.656.000 din, narodni dohodek pa 178.533.000 din. Največji delež, in sicer 238.000.000 din celotnega dohodka, odpade na kmetijstvo narodnega dohodka, vse ostale panoge gospodarstva pa so precej zadaj.

Ti podatki nam povedo, da je go. spodarstvo v tej občini še slabo razvijalo, saj predstavlja kmetijstvo



Ob Dnevu vstaje se spominjamo tudi partizanskih mitingov: Na sliki: miting v Kostelu, govori sekretar OK KP tov. Gregor

PO SVETU

Obisk predsednika Združene arab. sike republike v Jugoslaviji in urad. stveno okrepiti svojo mednarodno vlogo obenem pa doseči pri Sovjetih da bi jim vsaj nekaj popustili pri plačevanju reparacij, na katere so se zavezali pri silepanju avstrijske državne pogodbe. Gre predvsem za nafto, ki jo morajo vsako leto dobaviti Sovjetski zvezi preko pol milijona ton.

Med švicarskim prebivalstvom je zbudila mnogo negotovanja in razburjenja vest, da namerava njihova vlada oborožiti svoje čete z naj. modernejšim atomskim orožjem, med drugim tudi s topništvo in raketami. Številni švicarski listi proti temu naklepu vlade ostro protestirajo in pretiljo z zahtevo opozicije, da se glede oborožitve z atomskim orožjem izjasni vse prebivalstvo. Verjetno bodo razpisali referendum, če bo vlada naletela v parlamentu na hujski odpor.

Položaj na otoku Cipru je izredno težak. Britancem je s svojo politiko uspelo zaneti sovražstvo med grškim in turškim prebivalstvom na otoku in sedaj dnevno prihaja do hudih spopadov med pripadniki obeh manjšin. Družne pa se selijo iz drugih okrajev v okraje in mest. ne četrti, kjer prebivajo ali grško ali turško prebivalstvo. Tako nastaja huda delitev prebivalcev. Vsakodnevni pogrebi padlih v spopadih še slabšajo že itak zelo napet položaj. Guverner Cipra, Foot, je pozval pripadnike obeh narodnosti, da prenehajo z medsebojnimi spopadi in pri. stopijo k uresničitvi britanskega načrta za ureditev ciprškega vprašanja. Ta načrt pa ne predvideva nobene rešitve, ki bi zadovoljila eno ali drugo stran in zaradi tega sta i načrt i poziv ostala brez odziva med prebivalstvom. Britanci se ne nameravajo umakniti z otoka, ker je iz dneva v dan bolj dragocen za Veliko Britanijo. Prav zadnje dni po vstaji v Iraku je otok ponovno veliko pridobil na pomenu, ker se angleške baze na Bliznjem vzhodu vedno bolj redčijo.

Hruščev je te dni govoril na kongresu vzhodnonemške partije v Bernu. Govor, ki je trajal preko dve uri, je v izjemno veliki meri posve. til napadom na Jugoslavijo, kakor da vzhodno-nemška partija njima nobenih problemov doma, ki bi jih bilo treba reševati. Hruščev je med ostalim izjavil, da se Sovjetska zve. za njeno ni odmaknila od svojih stal. znanih jih je objavila 1. 1948. v tve pa je rekel, da Sovjetska zve. za nikoli ni gospodarsko bloki. rala Jugoslavije in ni preprečevala gospodarskega razvoja te dežele, da pa je kljub temu danes Bolgarija gospodarsko bolj razvita kakor Jugoslavija. Rekel je, da Jugoslavija ni napravila po vojni nobenega go. spodarskega razvoja. Čeprav je trdil, da revizionizem Jugoslovano. ne predstavlja za socializem nek po. tres, je o tem revizionizmu govoril več kakor eno uro.

Iz Ženeve sporočajo da strokovnjaki, ki tam obravnavajo tehnične metode in način mednarodne kontrole nad polizkusi z atomskim orožjem, lepo napredujejo. Lahko pričakujemo, da bo prišlo do resnih predlogov glede možnosti mednarodne kontrole teh polizkusov, kar bi omogočilo obema stranema do pristopa k razgovorom tudi po diplomatski poti, ker je bila tehnična stran tega problema rešena. Na Zahodu smatrago komentatorji, da je to dober znak in da primer te konferen. ce kaže, da bi se lahko doseglo marsikateri sporazum, tako da bi se najprej sestali strokovnjaki, ki bi pripravili pot za sestanek najvišjih predstavnikov.

Avstrijski državni kancler bo te dni obiskal Sovjetsko zvezo. Na vsak način skušajo Avstrijci prven. stveno okrepiti svojo mednarodno vlogo obenem pa doseči pri Sovjetih da bi jim vsaj nekaj popustili pri plačevanju reparacij, na katere so se zavezali pri silepanju avstrijske državne pogodbe. Gre predvsem za nafto, ki jo morajo vsako leto dobaviti Sovjetski zvezi preko pol milijona ton.

Med švicarskim prebivalstvom je zbudila mnogo negotovanja in razburjenja vest, da namerava njihova vlada oborožiti svoje čete z naj. modernejšim atomskim orožjem, med drugim tudi s topništvo in raketami. Številni švicarski listi proti temu naklepu vlade ostro protestirajo in pretiljo z zahtevo opozicije, da se glede oborožitve z atomskim orožjem izjasni vse prebivalstvo. Verjetno bodo razpisali referendum, če bo vlada naletela v parlamentu na hujski odpor.

Položaj na otoku Cipru je izredno težak. Britancem je s svojo politiko uspelo zaneti sovražstvo med grškim in turškim prebivalstvom na otoku in sedaj dnevno prihaja do hudih spopadov med pripadniki obeh manjšin. Družne pa se selijo iz drugih okrajev v okraje in mest. ne četrti, kjer prebivajo ali grško ali turško prebivalstvo. Tako nastaja huda delitev prebivalcev. Vsakodnevni pogrebi padlih v spopadih še slabšajo že itak zelo napet položaj. Guverner Cipra, Foot, je pozval pripadnike obeh narodnosti, da prenehajo z medsebojnimi spopadi in pri. stopijo k uresničitvi britanskega načrta za ureditev ciprškega vprašanja. Ta načrt pa ne predvideva nobene rešitve, ki bi zadovoljila eno ali drugo stran in zaradi tega sta i načrt i poziv ostala brez odziva med prebivalstvom. Britanci se ne nameravajo umakniti z otoka, ker je iz dneva v dan bolj dragocen za Veliko Britanijo. Prav zadnje dni po vstaji v Iraku je otok ponovno veliko pridobil na pomenu, ker se angleške baze na Bliznjem vzhodu vedno bolj redčijo.

Hruščev je te dni govoril na kongresu vzhodnonemške partije v Bernu. Govor, ki je trajal preko dve uri, je v izjemno veliki meri posve. til napadom na Jugoslavijo, kakor da vzhodno-nemška partija njima nobenih problemov doma, ki bi jih bilo treba reševati. Hruščev je med ostalim izjavil, da se Sovjetska zve. za njeno ni odmaknila od svojih stal. znanih jih je objavila 1. 1948. v tve pa je rekel, da Sovjetska zve. za nikoli ni gospodarsko bloki. rala Jugoslavije in ni preprečevala gospodarskega razvoja te dežele, da pa je kljub temu danes Bolgarija gospodarsko bolj razvita kakor Jugoslavija. Rekel je, da Jugoslavija ni napravila po vojni nobenega go. spodarskega razvoja. Čeprav je trdil, da revizionizem Jugoslovano. ne predstavlja za socializem nek po. tres, je o tem revizionizmu govoril več kakor eno uro.

Na Dan vstaje 22. julija vsi na partizansko proslavo v Jelenov žleb!

Zunanjepolitični komentar

NOVE POSLEDICE

Ko so se skoraj že pred dvema leti morale umakniti čete napadalcev od Sueškega prekopu je bilo jasno, da poraz imperialistov predstavlja zmago arabskega nacionalizma in da so odprta vrata za njegovo krepitve in širjenje. Kmalu zatem so dogodili potrdili upravičenost takega gledanja.

Po združitvi Egipta in Sirije v eno državo in pridružitvi Jemena, so zahodne sile odgovorile na ta korak arabskih nacionalistov, ki stremijo k ustanovitvi enotne federalne arabske države, s tem da so ustanovile Arabsko Unijo, torej novo arabsko državo, ki naj bi v arabskem svetu predstavljala protitež Zdrženju arabski republiki. V to novo arabsko skupnost so zajeli Irak in Jordanijo, dve kraljevini na Arabskem polotoku.

Vstaja v Iraku, ki je predstavljala jedro bagdadskega pakta in glavno oporo zahodnih sil na tem tako važnem petrolejskem področju, je zato te dni tako močno iznenadila zahodne dežele, da so se njihove vlade še isto noč sestale k posvetu.

Del oficirskega zbora v iraški armadi že dolgo časa ni soglašal s tem, da je njihova dežela vodila dejansko politiko, ki je ščitila izključno interese velikih monopolov in petrolejskih družin in bila v ostrem nasprotju s koristmi lastnega ljudstva in Arabcev sploh. Ko se je iraški kralj odpravil na prijateljski obisk v sosednjo Turčijo, je nenadoma prišlo do vojaškega udara v deželi in življenje sta izgubila prestolonaslednik in dosedanj predsednik vlade, Nuri el Sai, glavni prijatelj in zaveznik zahodnih industrijskih krogov v tej deželi. V Iraku so takoj vzpostavili Svet narodne suverenosti, ki je v deželi prevzel vso oblast ter pozval prebivalstvo k miru in sodelovanju z novo začasno vlado. Svet bo vodil državne posle vse do splošnega plebiscita. Generali so pozvali svojo vojsko, ki je tudi v Jordaniji, da se vrne čimprej domov, prostovoljce iz Iraka, ki sodelujejo na strani vladnih čet v upor v Libanonu pa so pozvali, naj se takoj priključijo upornikom.

Vsi ti dogodki so izzvali v Londonu in Washingtonu val iznenadenja in nelagodnosti. Na sejah obeh vlad so takoj razpravljali o položaju na Bliznjem vzhodu, izdani pa niso bili nikakršni službeni komentarji. Ves zahodnoevropski tisk pa že ugotavlja, da predstavlja zmaga upornikov v Iraku pravzaprav konec slavnega Bagdadskega pakta ter izjemno hud udarec za Zahod. Prav zato je predsednik Eisenhower, takoj ko je zvedel za dogodke v Iraku, zahteval sklicanje Varnostnega sveta, kjer naj bi pretresli položaj na tem področju. Izguba Iraka v osnovi menja vojaški in politični položaj v tem za Zahod gospodarsko tako važnem področju, odkod prihaja v Anglijo in Francijo preko polovice vse potrebne nafte in petroleja.

V Siriji in Egiptu, pa tudi libanonski uporniki, so vest o vstaji v Iraku sprejeli z vidnim olajšanjem, ker je protiarabska politika te dežele prizadejala že dosedaj mnogo težav ostalim arabskim državam. Libanonska vlada se je znašla v zelo težkem položaju, ker je njen obstoj še bolj omajen. Britanski vojaški poveljniki so se takoj sestali na Cipru. Mnogi komentariji po svetu ne izključujejo možnosti tujega vmešavanja v notranje zadeve Iraka, kar bi lahko imelo zelo nevarne pa tudi katastrofalne posledice. Sovetska zveza prav gotovo ne bo dovolila, da se v neposredni bližini njenih meja sprehajajo tuje vojske.

Melioracija bistriške doline - gospodarska utemeljitev

Celotno melioracijsko ozemlje doline Bistrice od Sodražice do Zbečja zavzema 220 ha, od Sodražice do Zigmarije pa 54 ha — skupna površina 274 ha. Po odbitku nerodovitnega sveta ostane 238 ha čiste melioracijske površine. Na proizvodno moč in sposobnost kmetijskega gospodarstva na tem področju poleg ostalih čimteljev odločno vplivata podnebje in sestava prsti, ki je pod močnim vplivom površinske in podtalne vode. Zato so zemljišča večinoma pod vlažnimi in zamočvirjenimi travniki z 'raztrganim' travnjakom. Na povprečnem področju je le manj pomebna del orne površine, katere obdelava je tvegana prav tako kot pridelki. Slab je pridelek sena, ki je mnogokrat po poplavih zažaleno in okuženo z metljavostjo. Če seno ob poplavih ni bilo odnešeno, je bilo le še za stelo. Pridobivanje sena je zelo mučno, ker so mora največkrat na rokah zmožnosti na trdnjeh in pred poplavo varnejša mesta.

Kmetijstvo v današnjih pogojih nima nobene perspektive, zaradi česar se ljudje preživljajo z dodatnimi zaposlitvami. Kmetijstvo se bo moralo preusmeriti na živinorejo in zato je predpogoj usposobitev današnjih kmetijskih travnikov. Po regulaciji bo poleg vseh argumentov po liniji kmetijstva rešen tudi problem poplavljanja hiš in klet v Sodražici. Tu se prav sedaj vršijo dela za ureditev kanalizacije, cest, regulacija Bistrice bo pa rešila tudi velik komunalni problem Sodražice. Zaradi neurejenih vodno gospodarskih razmer kmetijstvo na tem področju hira in ne more preživljati vsega prebivalstva. Prirastek prebivalstva je prilepil iskati zaposlitve drugod v vseh mogočih gospodarskih dejavnostih, da se preživi. Velik del prebivalstva se je do nedavnega preživljal z gozdom, toda z zavzetjem in obdobjem sečne se se dohodki od sečne, obdelave, prodaje in vožnje občutno zmanjšali. Kmetovalci skušajo zmanjšanje dohodkov nadomestiti s povečanjem travništev, oziroma s povečanjem živinoreje, kar pa je odvisno od pridobivanja boljše krme, ki je sedaj slaba zaradi zamočvirjenosti in poplavljenih travnikov. Brez odprave teh nedostatk

kov v travništvu se živinoreja ne more uspešno razvijati.

Oba ObLO Sodražica in Ribnica, predvsem pa kmetijska zadruga Sodražica, so uvideli velik pomen regulacijskih in melioracijskih del, ki so za celotno dolino Bistrice velikega pomena. Zato je kmetijska zadruga sklenila prispevati 3 in pol milijona dinarjev, okrajni ljudski odbor pa je po proračunu okrajnega vodnega sklada odobril dotacijo za leto 1955. V znesku 8.000.000 dinarjev. Tudi oba ObLO Ribnica in Sodražica bosta prispevala v te svrhe svoja razpoložljiva sredstva.

Regulacijska dela, katere vrši Vodno gospodarstvo LRS, odsek za Gornjo Savo, so v polnem teku. V kratkem pričnemo z delom tudi na področju samega trga Sodražice, ki je ogroženo pred stalnimi poplavi. Zaradi drugih gradenj na tem področju je vzporedno potrebna tudi regulacija. Upravni odbor Vodne skupnosti je zato sklenil na svoji zadnji seji, da bi se na tem ogroženem področju izvršila reg. dela že v teku tega leta.

Investicijski program melioracije doline Bistrice od Sodražice do Zigmarije združuje glavni projekt melioracije z ekonomsko gospodarsko utemeljitvijo. Dela, predvidena z glavnim projektom, obsegajo ureditev glavnega odvodnika z objekti in podrobno melioracijo. Za področje

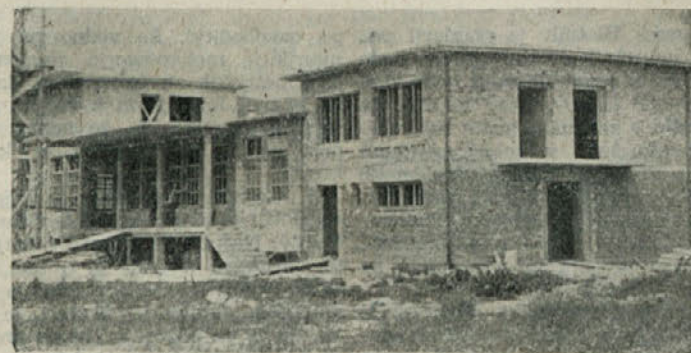
V Dolenji vasi vodovod in tovarna eteričnih olj

Leta 1955 so pričeli graditi nad Obrom, močnim izvirom pri Raikotici, zbirnik za vodo. Že naslednje leto pa so ga zvezali z Ribnico, ki ji je primanjkovalo dobre pitne vode.

Ker je vodovod speljan tik Dolenji vasi, so vaščani sklenili, da mu bodo priključili še svojo vas. In res je bil za to že skrajni čas. Voda iz Bistrice, ki teče skozi vas in jo uživa precej ljudi, je kalna in vse prej kot zdrava. Z druge strani pa priganja k čimprejšnji izvršitvi del nova šola, ki je razen polaganja parketa in nekaterih manjših del, že dograjena. Vendar pa je ne morejo odpreti prej, dokler ne bo dograjen

od Sodražice do Zigmarije 18.000.000 dinarjev, od Sodražice do Zbečja pa na 64.000.000 din. Da bi se zmanjšal strošek pri regulacijskih delih, so člani sami prispevali 289 m³ lesa, ki se bo porabil pri regulacijskih delih. V proračunu so predvideni v spodnjem delu od Sodražice do Zbečja 3 mostovi, od teh eden armirani betonski most ter 2 leseni 3 in 5 tonska. Nad Sodražico je predvideno eno gospodarsko mostišče. Ker zavzema gradnja teh mostov v proračunu veliko postavko, je upravni odbor sklenil naj bi izgradnjo teh mostišč prevzel ObLO.

Značilni prihranki bodo doseženi s prispevkom lesa in brezplačnim prevozom članov Vodne skupnosti.



Nova mlekarna med gradnjo

vodovod, ker so v njej uredili moderna angleška stranišča.

Zanimalo me je, kdaj bo končno stekla voda po hišah, zato sem povprašal tov. Vrhnica. Povedal mi je, da so vaščani s prostovoljnimi deli že izkopal od glavnega voda do ceste jarek, na žalost pa bodo morali sedaj z nekaj časa z delom prenehati, ker jim ni uspelo o pravem času nabaviti cevi. Sedaj so jih napočili v Anhovem in kakor hitro jih bodo dobili, jih bodo položili. Vseka, kar upajo, da bodo dela do jeseni v glavnem končana.

Povedal mi je tudi, da so k vodovodu pristopili in pomagali s prostovoljnimi deli skoraj vsi vaščani z izjemo nekaterih, ki še sedaj ne verjamejo v uspeh. Verjetno pa se bodo ti neodločni kmalu premislili. Obenem je tov. Vrhnica izrazil željo, naj bi s prizadevanjem Dolenji vasi pristopila tudi Prijorica, kajti tudi njim je karvavo potrebna zdrava pitna voda!

Ker sem se že mudil v Dolenji vasi, sem stopil še v KZ. Dobil sem samo blagajnika, tov. Pogorelec. Na vprašanje, kako je sedaj s tovarno eteričnih olj, je odgovoril: »Prav pred enim mesecem so položili temelje, upam, da bo sedaj kmalu gotova.«

In res! Pri mostu, kjer je bil pred nekaj meseci še z grmovjem porasel hrib, se že dviga lična stavba. Kmalu bo pod streho. Tu bodo pridelovali smrečje v eterična olja, tu bo našlo zaposlitev nekaj ljudi. Za okoljske kmetje, ki so do sedaj morali voziti smrečje v oddaljeno Sodražico, kakor tudi za zadrugo, bo to dober vir dohodkov.

Že lansko leto so na občnem zboru KZ razpravljali o tem in potrdili sklep o gradnji. Vendar zaradi naravnih razlogov z delom niso mogli takoj pričeti. Šele februarja letos so pričeli s planiranjem in pripravljanjem prostora, temelje pa so položili pred dobrim mesecem. Kotle so nabavili v Ljubljani, skrb jih samo še lokomobila, vendar upajo, da jo bodo v kratkem dobili. In dosedanj stroški? Okrog 3.000.000 din.

Ob slovesu mi je tov. Pogorelec še povedal, da je KZ pred dobrim mesecem uredila mesnico in hladilnico. Zadruga tudi zbira mleko, ki ga

O novi mlekarni v Kočevju

Ob cesti, ki vodi proti Rudniku, gradijo delavci gradbenega podjetja »Zidar« Kočevje lepo moderno poslopje — mlekarno. Investitor mlekarnice je Kmetijsko gozdarsko posostvo Kočevje.

Mlekarna je v surovem stanju dograjena, sedaj pa bo treba urediti še notranjost. To je vezano na montažo strojev in drugih naprav za predelavo mleka in tako se bo verjetno gradnja zavlekla do polovice prihodnjega leta.

Kakšen bo izgled mlekarnice, ko bo dograjena? Kletni prostorji bodo namenjeni vskladiščanju mlečnih izdelkov. V pritličju bo prostor za sprejem mleka, od tu pa se bodo vrstili: oddelek za mleko, hladilnica za mleko in jogurt, hladilnica za ma-

slo, maslarna, pasterezacija, sijarna in odpremnica mleka. Poleg tega prostori za žensko in moško garderobo, sanitarni prostori in pisarne. V nadstropju nad mlekarno pa bo več bazenov — bazen za pasterezirano mleko za 2500 litrov, drugi bazen bo za pijačo mleko s prostornino 1.500 litrov, en bazen pa za posneto mleko s prostornino 4.000 litrov.

Poleg mlekarnice bo zgrajena še kotlarnica, iz katere bodo ogrevali vse prostore mlekarnice.

Vsi prostori bodo sodobno urejeni. Vsekakor bo ta mlekarna velikega pomena in važna pridobitev za Kočevje.

V DOLU TABORIJO

V Dolu ob Kolpi je te dni veselo. Pionirji in pionirke iz vseh predelov kočevske občine uživajo tu poletne počitnice pod platnenimi strehami ob slikoviti Kolpi. Pesem in smeh spremljata pestro življenje v taboru. Slikovita pokrajina privablja mlade tabornike na vsakodnevne izlete. Tako spoznavajo naši otroci tudi ta predel naše lepe slovenske zemlje. Sprehodi, kopanje in dobra hrana, krepjivo mleko, da bo jeseni spet pridno prišla za delo v šoli.

Dnevi hitro beže. Vsak večer, ko leže mrak, zagori taborni ogenj. Nepozabni večeri ob tabornem ognju bodo ostali pionirjem in trajnem spominu. Tudi domačini z zanimanjem spremljajo življenje v taboru, ki nosi ime »Rog«.

Štirinajst dni bo hitro minilo. Otroci se bodo vrnili na svoje domove polni lepih spominov, na njihova mesta pa bodo prišli drugi. O. H.

Spomenik padlim borcem v Ribnici

Občinski odbor ZB NOV Ribnica, je na svojih sejah razpravljal o postavitvi spomenika padlim borcem, ureditvi grobov padlih borcev na krajih, kjer so bili borec ustreljeni ali pokopani. Načrti in sklepi so deloma izvršeni. Denar, ki so ga v ta namen zbirali, je bil porabljen za ureditev pokopališča v Hrovači, spomenika pri kasarni v Ribnici, Dolenji vasi, Rakitnici in Grčarjah.

Načrt za postavitev spomenika v Ribnici pa še ni uresničen. Trg Ribnica nima spomenika, na katerem bi bila vklesana imena vseh padlih za svobodo in prikaz, kako je naš narod prestajal v času okupacije nasilje.

Na zadnji razstavi se nam je ponudila prilika odkupiti odklek akad. kiparja, prof. Dolinarja, ki bo ocenjen do 2.000.000 din. Ker pa odbor nima denarnih sredstev, pričakuje, da z zbiralno akcijo vseh članov odkupimo ta spomenik, ki bo našim potomcem pričal še dolgo let o želji po svobodi, o trpljenju naših bratov, sestra, očetov in mater med okupacijo.

Delavski svet v podjetjih bodo prav gotovo dali primeren predlog za prispevek za odkup spomenika.

Organizacije SZDL, sindikatov, ZB, mladine, gasilcev, skratka vseh,

ki jim je kaj do tega, da se oddolžimo onim, ki so največ dali za svobodo, da organizirajo akcijo med svojimi člani, da naberejo vsaj milijon dinarjev.

Če borec ni bilo žal življenja, tudi nam ne more biti žal, da se oddolžimo spominu, da se oddolžimo njim, na kosteh katerih gradimo socialistično Jugoslavijo in boljše življenje naših narodov. V. K.

PARTIZANSKA OBLAST

V poletju 1941. leta so se pojavili prvi partizani na Mokrcu. Partizansko četo je vodil sedanji narodni heroj Stane Semč-Daki. Druga četa se je nahajala v gozdovih Mačkova, vodil pa jo je tovariš Silni, narodni heroj.

Partizanske edinice so s svojimi akcijami na manjše skupine Italijanov prisvajale orožje in z njim napadale Italijane. Ljudje iz bližnje in daljne okolice so zbirali hrano in tudi orožje in ga skrivaj prenašali v gozdove. Ustanovljeni so bili prvi vaški odbori, ki so že v začetku leta 1942 prevzeli oblast, vodil pa jo je tovariš Svajger. Ljudska oblast je morala skrbeti za hrano vojaškim edinicam, pa tudi za nekatere civilne prebivalce, ker je bil Rob z okoljskimi vasi odrezan.



Dolenja vas

»Halo, je tam podjetje D.?«
»Da«, je zavnel moški glas po žici.

»Tu poklicna svetovalnica, bi lahko dobil tovariša Janeza?«

»Da, takoj, samo trenutek...«

»Janez pri telefonu o, pozdravljen!« je veselo vzdihnil.

»Dobro jutro!«
»No, kaj boš pa povedal? kaj o vajencih?«

»Da, v vašem podjetju imate še vedno prosti učni mest, za soboslikarja-pleskarja?«

»Se vedno, ali se je že javil kakšen kandidat?«

»Ne, žal še ne.«

»Kaj pa za elektroinstalaterja, ni, maš benega?« Naš elektricar me je prav včeraj vprašal, če bo dobil kakšnega fanta.«

»Za sedaj še ni bilo nobenega. Veš, prav zaradi teh stvari bi se rad pogovoril s teboj. Kaj meniš, ali bi se pri vas dalo urediti, da bi na mesto soboslikarja-pleskarja sprejeli deklet? Če bi stroki delali in bi bilo pleskarstvo samo zase? Delo je v zaprtem prostoru, zahteva dobro razlikovanje brv, smisel za delo z barvami in za natančnost, zahteve,

Je enakopravnost samo na papirju?

(ZANIMIV TELEFONSKI RAZGOVOR, KI GA JE IMEL POKLICNISVETOVALEC S PODJETJEM D. O VKLJUČEVANJU ŽENSKE MLADINE V UK)

ki se lahko dajo vskladiti s sposobnostmi ženske. Poleg tega pa niti ne zahteva delo posebnega fizičnega napora. V Vašem podjetju, v kolikor imam opravka, vidim, da imate veliko razumevanja za mladino, ki živi v uk, prav tako se zanimate za vsakega posebej kakor Vaši sosedje.«

»Aha, že vem, zakaj to predlagas, ne veš, kam bi z dekletji? Jaz nimam nič proti temu. Že sam sem hotel vprašati, ali bi se morda bilo, ko ali n. pr. za avtoelektricarja, posebej pa za kovnostrojarja. Pri naših sosedjih, v »Ključavničarstvu« tako delo prav dobro opravljajo tudi ženske, in ne zaočajoja za moškimi.«

»Da, tako je. Zdaj sva sredi pro-

blema, kako vključiti na učna mesta, ki so do zdaj veljala kot izključno »moška«, tudi žensko mladino, posebno še, ker nekatera učna mesta ostajajo iz leta v leto prazna. Odkar sem v Poklicni svetovalnici, si prizadevam, da bi našel pot, kako doseči ta cilj.

Zvečino gredo v uk fantje, ki imajo dovršene splošne osnovne izobrazbe, kajti tišči, ki končajo nižjo gimnazijo ali osemletko, imajo mnogo večjo izbiro poklica in se odločajo za strokovne šole, v uk pa le za avtomehanike, mehanike, letos pa tudi za stavbe in tiskarni. Vsako leto pa je več deklet, ki ostajajo doma, ali pa čakajo tudi leto, dve, da dobe učno mesto. Njihova izbira pri poklicih je mnogo manjša. Tukaj pa smo sedaj pred dvema ključnimi točkama: mesta, ki so še prosta, bi mogli izpolniti z dekletji, če naravnost dela dopušča zaposlitev ženske. Dobiti pa je treba prvotno mojstra ali podjetje, ki se ne bi branilo sprejeti

na ustrezno učno mesto tudi dekleta za vajenke, drugič pa, najti dekleta, ki ne bi trdovratno vztrajale pri dosednji tradiciji — samo šivilja, samo trgovina ali frizerstvo, kakor kaže dosedanja praksa, ampak bi želelo tudi poklice, ki zahteva določeno tehnično nagnjenost, smisel za praktično delo in bi se ne bala kakor nekatere fantje — »Ne, tega ne maram, to je preveč umazano.«

Misljam, da si lahko predstavljate, da bi tako dekleta morala biti zelo sposobna, bolj kot povprečen fant, da bi opravljalo svojo odločitev in zavrnilo ugovore zastaralih naziranj o zmogljivosti deklet. Seveda pa bi ta, kakor dekleta morala imeti tudi pogum, da prenese marsikatero piko na svoj račun, morda celo več kot njeni vrstniki. Kajti od vsega tega je odvisno, kakšen bi bil odmev teh težav pri moških, kakor pri podjetjih samih ali obrtnih obratih. Da ne omenjam splošnega javnega mnenja. Saj si lahko predstavljate, da je

presneto važno, kako bi uspehi prvi koraki tega poskusa.«

»Menim, da bi za eno ali dve dekleti v našem podjetju mogli poizkusiti samo, kako se ti predstavljaš odnose z drugimi vajenci, s fanti?«

»Prepričan sem, da to ne bi bil tak problem. Pri nas imamo šole, ki jih obiskujejo fantje in dekleta. Praksa, da so v šoli fantje in dekleta ločeni, se je izkazala za mnogo slabšo, zato je že zdavnaj črtana iz našega šolskega sistema. Sicer pa, zakaj bi morali biti vajenci slabši od druge mladine? Ti se samo mnogo prej vključujejo v stvarno življenje kakor ona mladina v šolah, ki je še pred tem, da poizkusi, kako je treba delati. Kaj pa po prvi svetovni vojni, ko so dekleta morala prebijati tradicionalne ovire, da so lahko prišla do študija in s tem do višje izobrazbe? Danes se temu ne čudimo več.«

»Imaš prav. Naprši vlogo na naše podjetje, pa bomo delavski svet z upravnim odborom razpravljali o tem. Samo pripraviti se je treba, dobro bi bilo, da prideš k tej razpravi tudi ti. Pred seboj imamo tri oreh. Nekeč sem v podjetju to že predlagal, pa so me zavrnili.«

»Naj ti povem, kaj sem slišal

pred dnevi. Prišla je mati, ki ji rada dala hčerko nekam v uk. Ko sem ji razložil situacijo z učnimi mesti, da nimamo več ne v Kočevju, še manj pa v Ribnici, Sodražici in Laščah ter Dobropolju nobenega učnega mesta za dekleta, je vzdihnila: »Zakaj sem rodila žensko, zakaj ne fanta!« In to je dejala mati, za katero nikakor ne bi mogel trditi, da njima svoja hčerka rada zato ker je hčerka!

O tem naj bi razmisliš očetje, ki delajo v delavskih svetih in upravnih odborih. Prav gotovo imajo med svojimi otroki tudi hčerke, ali kaj razmišljajo, kako jim bodo odprli pot v življenje? Ali prepuščajo to le materam? V Poklicno svetovalnico pride n. pr. s sinom ali hčerko na posvet pri izbiri poklica ali zaradi informacij na 25 staršev le 1 oče!«

»Poskusili bomo, če nam bo uspe- lo...«

»Samo, da se javijo dekleta, ki imajo veselje do takega dela, potrebne sposobnosti in da so končala nižjo gimnazijo za avtoelektricarke, elektricarke — ali dva razreda gimnazije oziroma šest razredov osnovne šole za pleskarke. Torej na svidenje!«

»Pozdravljen, Marjan!«

22. JULIJ DAN VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

Poziv Partije k ustaji je odjeknil v vseh naših krajih

Mirko Demšar pripravlja vstajo v Rutah

Takrat so pisali leto 1941. Na ženska očeta Antona Štefina in Franca Zgonca z Dednika. Reklj so jima, da bosta kazala pot proti Iški. Vendar je bila to samo preteza — v Mohorjski gmagini so ju ustrelili. V vasi Selo se je 12. septembra 1942. odigral žalosten dogodek. Italijani so v spremstvu belogardistov aretirali tri člane družine Krašovec, jih odpeljali na bližnji hrib in tam umorili. Padli so kot žrtve izdaje domačih ljudi.

1. januarja 1943. leta so Italijani z Velikih Lašč izstrelili na območje Rut 33 topovskih granat, ki so naredile mnogo škode. Istega dne so požgali štiri hiše v vasi Neredi. 25. januarja 1943. je zgorela šola na Mohorjih. Štab Sercejeve brigade je izdal nalog, da se šolsko poslopje zažge, to pa zato, da se v šolo ne bi vgnezdili belogardisti.

27. januarja je bilo pravo preselevanje ljudi — 227 vaščanov se je preselilo na Rob, Rašico, Podlog in Tomažine. Zadnjega januarja 1943. leta je sovražnik obkolil vas Selo in zažgal tri hiše ter dvoje gospodarskih poslopij.

5. septembra 1943. leta je sovražnik z vso besnostjo obstreljeval vasi v Rutah, na Dedniškem hribu pa je divjala huda borba med partizani in sovražnikom. Zaradi velike premoci nasprotnika so se morale partizanske enice umakniti.

Nemška ofenziva v teh krajih se je začela 8. decembra 1943. leta. Partizani so prišli v zgodnjih jutranjih urah, ko so zaropotale sovražne strojnice. Nemci so se naglo bilali in streljali po hišah ranjene partizane. Zaradi nenadnega napada sovražnika je padlo 30 borcev. To je bila ena najhujših borb v teh krajih.

20. septembra 1944. leta je prišel sovražnik zadnjičkrat v Rute, Borba med njimi in partizani je bila dolga in ostra. Ponoči so se partizanske enice umaknile na druge položaje.

Krvni davek prebivalcev Rut v NOB je bil velik. Skupno je bilo ubitih, ali pa je umrlo v raznih taboriščih 22 prebivalcev. Tudi materialna škoda je bila velika: požganih je bilo 27 stanovanjskih in 22 gospodarskih poslopij.

Razvoj narodnoosvobodilnega gibanja v Laščah

Prvi komunisti v občini Lašče so delovali že pred drugo svetovno vojno. Člani Partije so imeli nalogo, da so pridobivali simpatizirje v raznih družinah, kot na primer v Drustvu kmečkih fantov in deklet, pri obrtnih združenjih, Sokolu itd. To delo je potekalo do kapitulacije jugoslovanske vojske. Po kapitulaciji so komunisti takoj začeli z zbiranjem orožja in drugega vojnega materiala in ga shranili po raznih skrivajskih. Organizirano so delali: Janez Hočev, Alojz Babnik, Ivan Glavan, Ivan Koprivec, Jože Brodnik iz Velikih Lašč, Alojz Centa z Male Slevce, Jože Oven z Roba, Edvard Podlogar s Turjaka in Jože Centa z Velikega Osolinka. Bili so prvi organizatorji oboroženega upora v teh krajih.

Takoj po ustanovitvi Osvobodilne fronte slovenskega naroda v Ljubljani so začeli s pripravi za ustanovitev

Cilka Brodnik in Anica Hočev. Mladino je organiziral in vodil Ivan Hočev, kateremu sta pomagala njegova sestra Anica in Jože Brodnik.

V tem obdobju se je na Travnji gorji že nahajala partizanska enota, katere komandant je bil Filip Te-



Globoko brezno v Jelenovem žlebu, kjer je našlo smrt dosti italijanskih vojakov

kavec (Gašper), komisar pa je bil Janez Kmet. Tudi na Mačkovcu in Mokrcu so se nahajale partizanske enice. Za vse te enice smo zbirali hrano, obleko in vojaški material, vozili z vozovi in odajali na dogovorjena mesta.

Nekako konec avgusta 1941. leta je bila reorganizacija okrožij in so Velike Lašče z okolico in Dobropoljsko dolino prišle pod okrožje Grosuplje, katerega sekretar je bil Jakel.

Na sestankih pri Vilerju na žagi in v gostilni pri Andoljški je bil izvoljen rajonski odbor OF. Za predsednika so izvolili Karla Bizjaka, v odbor pa: Staneta in Franceta Andoljška, Leopolda Šega, Anica Andoljška, Jožeta Zevnika in druge.

Meseca avgusta so štirje tovariši iz partizanske grupe z Mačkovca napadli štab sovražnikove komande v Velikih Laščah; ker pa je bila straža v štabu zelo močna in je bil napad podnevi, so se morali partizani umakniti. Izgub niso imeli, Italijani pa so imeli enega ranjenega.

Sestanki so bili po skritih krajih, tako med drugim tudi v razvalinah ortneškega gradu. Tu sta vodila sestanke Miha Marjono in Jože Rus. Na tem sestanku je bilo zbranih okrog 30 najboljših aktivistov iz Dobropolja, Roba, Velikih Lašč in

Karlovic. Navzoč je bil tudi sekretar okrožja Grosuplje, tovarš Jakel. Po tem sestanku so v vseh krajih začeli z volitvami vaških odborov in ustanavljanjem vaše zaščite.

Septembra je odšel k partizanski grupi na Travno goro Ivan Hočev iz Velikih Lašč, ki pa je na zahtevo tovariša Leskoška moral oditi nazaj na teren, ker je bil tu bolj potreben. Delal je bil tu bolj potreben. Delal je bil tu bolj potreben. Delal je bil tu bolj potreben.

Reakcijski del duhovščine je z nejevoljo gledal rast osvobodilnega gibanja. Na binkoštni ponedeljek 1941. leta je bilo na Kurešču pri Zapotoku cerkveno zborovanje, katerega se je udeležilo 60 duhovnikov iz bližnje in daljne okolice. Po končani maši in govoru je škof Rožman poklical vse duhovnike v zakristijo in jim dejal: »Bič smo spletili, sedaj pa je naša dolžnost, da bo ta bič močan, da bomo z njim s pomočjo italijanske vojske uničili brezverce, ki so se pojavili po naših gozdovih. Če ne bomo dovolj borbeni, lahko pade bič po naših glavah.«

Po tem zborovanju je začelo cveteti delo pete kolone. Najagilnejši petokolonoši so bili: Feliks Peterlin, klerikalec Franc Purkart, liberalcec Stefan Zgonc, Jože Lenič, župan občine Lašče, Paternost, Jelenc in drugi. Izdajalec Anton Lenič iz Puka, če je dobil za svoje izdajalsko delo 20.000 lir nagrade, zato so ga partizani 2. novembra 1941. leta likvidirali.

Osvobodilno gibanje pa se je kar naprej širilo. V KP so bili sprejeti novi člani in članice. V mesecu oktobra 1941. leta so Italijani napadli partizansko grupo na Mokrcu, vendar partizani niso imeli nobenih izgub. Napad Italijanov je bilo delo izdajalca Leniča, ki je bil, kot smo že povedali, likvidiran. Enaka kazen je doletela tudi njegovega brata, ki je bil žandar in izdajalec.

8. januarja 1942. je bil žalosten dan za aktiviste OF in komuniste v Velikih Laščah. Tega dne so Italijani obkolili Lašče in začeli z aretacijami, katere je vodil izdajalec Lenič, brat Antona Leniča, preoblečen v uniformo italijanskega majorja. Kljub temu, da je imel črna očala, so ga spoznali. Takrat je bilo aretiranih 44 ljudi, ki so bili skoro vsi pristajši OF. Odpeljali so jih v Ljubljano in zapirli v razne vojašnice. Trije od aretiranih: Karel Bizjak, Jože Gačnik in Feliks Počev so bili obsojeni na dosmrtno ječo, Anica Hočev na 13 let, Leopold Šega na 10 let itd. Nekaj aretirancev pa so Italijani izpustili.

Kljub vsemu pa osvobodilne misli ni bilo mogoče zatreti v srcih svobodoljubnih ljudi. Vedno večje je bilo število tistih, ki so vstopali v vrste NOV in v njej dočakali svobodo in poraz sovražnikov in domačih izdajalcev.

Partizanske vasi v Dragarskem kotu

V Novem kotu pri Dragi so se pojavili prvi partizani (18 po številu) meseca oktobra 1941. leta. Med temi partizani so zrasli tudi znani organizatorji narodnoosvobodilnega gibanja in partizanski komandanti: Smeli, Zorko, Branko, Jan, Luka, Martin in drugi. Z vaščani so sklenili trdno prijateljstvo, ti pa so jih preskrbovali s hrano in dr. Našel pa se je izdajalec, Grogar-Tušek Jože,

ki je šel obvestiti Italijane, kaj se dogaja v Novem kotu. Ti so kmalu začeli preganjati vaščane. Februarja 1942. leta so požgali Stormovo in Medvevo hišo, aprila istega leta pa so po hudem pretepanju odpeljali v zapore v Italijo šest vaščanov. Italijani so večkrat prihajali v vas, ljudje pa so pred njimi bežali v gozd, zakopavali premočnine in

obveščali partizane o sovražnikovih premikih.

29. julija 1942. leta so spet prišli Italijani in zažgali vso vas, prej je pa se oropali, nekaj mož so ustrelili, ostale pa odpeljali v internacijo. Rešili so se le tisti, ki so bili v gozdu pri partizanih, kamor so odšli že 18. aprila 1942. leta.

Partizani so v teh krajih bili že takrat uspešne boje. Tako so ob nekem priliki na cesti ob hrvaški meji napadli italijansko kolono in pri tem ubili 60 sovražnih vojakov.

V Novem kotu je bil ustanovljen prvi terenski odbor takoj po kapitulaciji Jugoslavije. Sestankov tega odbora se je udeleževal tudi znani partizanski komandant Smeli.

Velik je bil delež prebivalcev Novega kota za svobodo domovine. Sovražnik je požgal 46 hiš in 51 gospodarskih poslopij, v taboriščih smrti pa je za vedno ostalo 41 otrok in odraslih iz Novega kota.

Italijanske okupacijske čete so zasedle te kraje na veliko noč 1941. leta. Tedaj so živeli na Lazcu, Podpreski in Dragi Kočevarji, ki so navdušeno pričakovali nemško vojsko. Postavili so slavaloke, pod katerimi so korakali namesto pričakovanih Nemcev — Italijani. Kočevarji in Italijani pa se niso preveč prijazno gledali. Novembra 1941. so Kočevarji odšli v »nemško« deželo, na slovensko Stajersko. V opuščene vasi se je naselilo več hrvaških družin.

Po odhodu Kočevarjev sta bila ustanovljena terenska odbora tudi na Lazcu in Dragi. Zaradi strahu pred partizani so se karabinerji preselili iz Dage v Čabar že v mesecu maju 1942. leta. S seboj so odgnali vsvo živino Kočevarjev. S karabinerji je odšel tudi strahopetni italijanski učitelj — fašist Settenori, ki se je ves čas tresel pred »banditi«. Ta fašist kljub vsemu ni mogel naučiti slovenskih otrok niti enega italijanskega stavka.

6. junija so ponovno pridrl iz Čabra — možje so pravočasno zbežali v gozd. V Dragi so se ustavili, se najprej najedli in napili v gostilni pri Turkovih, nato pa vas zažgali. 29. junija so se italijanski vojaki in karabinerji v Dragi utrdili v bunkerjih. V juliju so jih partizani dvakrat napadli.

V znani roški ofenzivi so Italijani v teh krajih polovili 14 mož in fantov in jih 5. avgusta postrelili v dolini pod Dragi.

9. avgusta je dal zloglasni maršal Amadoro ustreliti še tri možje, katerim je pripomogla k smrti domača izdajalka.

Italijani so deset žrtev odpeljali v zapore, jih tam zverinski mučili in nato ustrelili.



V bližini Jelenovega žleba so za gozdne delavce zgradili več lepih in sodobnih koč

Jelenov žleb - simbol partizanskih zmag

Partizani so dobili precej mitraljezov in drugega orožja. Nato so počivali dva dni v Starem logu. Medtem pa so se Italijani v Kočevski postojanki opogumili in odšli proti taborišču partizanov. Toda njihov napad, da bi partizane presenetili, ni uspel. Partizani so sovražno kolono prestregli. V kratkem boju so Italijanom zažgali en avtomobil in sovražnik jo je naglo odkuril nazaj v Kočevje. Kmalu je sledil drugi napad Italijanov, to pot so prišli od Hinjci. V tem spopadu je sovražnik še hujše »gor plačal«. Partizanka Ančka po. lt. delegat I. bataljona Cankarjeve brigade, je sama pripeljala v taborišče nekaj zelencev — borci gotovo niso bili, saj so kar naprej molovali: »Non sparare, non sparare, sinjori partizani!« Zajete Italijane so partizani slekli in preoblekli v partizanske uniforme in jih poslali v Kočevje — naj vidi njihova komanda od blizu, kakšne so partizanske uniforme.

Borbeno razpoloženje brigad — Cankarjeve, Tomšičeve, Sercejeve in Gubčeve — je bilo na višku. Kolona brigad se je pomikala skozi prazne kočevske vasi proti Ribnici. Brigade so prekoračile progo Kočev-

je — Ribnica kakih 50 korakov od sovražnega bunkerja. Od tam nobenega strela. Sovražnik se je potuhnil, v strahu pred partizani, ki so povsem svobodno drug za drugim šli čez progo skoraj vso noč. Partizansko vojsko je spremljal ves njen pratež — natovorjene mule, krave, intendant s hrano itd.

V ranem jutru so prispele brigade v bližino Ribnice in bile razporejene: Gubčeva je ostala pri Ribnici, Cankarjeva je šla v Zadolje, Tomšičeva v Dane, Sercejeva v Kot pri Ribnici. Tako razporejene po vsej dolini pod Veliko goro so čakale novih povelj.

V štabu Cankarjeve je bilo živahno. Komandant Dragan je imel povsod oč in skrb za vse. Brigadni intendant mu je potožil, da ima mesa dovolj, manjka pa moka. Dragan je podkal partizana domačina in ga vprašal, kje je v bližini trgovina, katere lastnik pakira z Italijani in domaćini izdajalec. Dobil je potrebne podatke — šli bodo v Dolenjo vas. Zvečer je prvi bataljon prevzel akcijo »za moko«. II. bataljon je pri Dolenji vasi napadel postojanko belogardistov, druga četa je pa kar

med bojem »osvobodila« trgovino moke in drugih živil, tretja četa je ta čas iskala na hrbčku v bližini Dolenje vasi, kjer je imel svoj stan prosluli belogardistični izdajalec, duhovnik škuf. Vendar je ta še pravilno čakal trdi partizanski pesti. Partizani so se po akciji v Dolenji vasi umaknili na izhodiščne položaje. V tem so pridržali iz Ribnice v Dolenjo vas Italijani s tanki. Naprej, proti partizanskim položajem se niso upali. Partizani so spet lahko opazovali »hrabrost« italijanskih »junakov«, ki so plaho zrlj v vznožje velikogorskih host in tanke obrnili nazaj v svoje postojanke.

23. in 24. marca 1943. sta bila povsem običajna dneva. Partizanske brigade pod Veliko goro so počivale, ozračje je bilo mirno, toda komandanti so le slutili, da Italijani nekaj nameravajo. In res, Ta čas, ko so partizani počivali, so se zbrale močne skupine sovražne vojske, med njimi več elitnih enot fašistov in belogardistov. Naredili so načrt, da obkolijo in uničijo partizanske brigade. Partizani so pisano italijansko vojsko počakali na položajih. Pustili so jih blizu, potem pa so zaregljale strojnice. Takrat pa so italijanski

vojaki s svojimi podrepani belogardisti »vzeli pot pod noge« in jo ocvrli proti Ribnici, pospremljeni od kroge. Gel iz partizanskih pušk in streljč. No, ker suhozemska vojska ni mogla ničesar opraviti je poslal sovražnik na borco »štorkljo«. Pa tudi letalo se je moralo vrniti brez vsakega uspeha. Da bi svoj poraz po pravili, so Italijani že drugi dan rinali proti partizanskim položajem, vendar so zdaj prišli le do pol poti in jo še pred partizanskim »pozdravom« ubrali za varno žico v Ribnico.

Na večer 26. marca so brigade v dolgih vrstah spet stale pripravljene za marš. Povsod mir, ki ga motijo le povelja četnih komandirjev in komandantov bataljonov. Okrog polnoči so brigade šle na pot proti Jelenovemu žlebu. Na čelu so šle predhodnice, za njimi pa kolone borcev. Sonce je pozlatilo vrhove zelene Velike gore. Kako lepa je ta gora in kolikim borcem je v zavetju svojih stoletnih dreves ohranjala življenje. Bila pa je neusmiljena s sovražniki našega naroda. In mnogi od njih, ki so se predzrnili v njeno osrčje, so našli tu svoj grob. O tem še danes pričajo raztresene kosti kot nema pričaja premaganega osvajalca.

Medtem, ko so šle partizanske brigade proti Jelenovemu žlebu so Italijani z nad 600 možmi napravili pri brezu pred Jelenovim žlebom

11. avgusta so Italijani obkolili Podpresko in Lazec, polovili vse moške od 15. do 55. leta, vseh je bilo 33, in jih odpeljali v italijanska taborišča.

V času, ko so žene ostale same doma, so z otroki opravljale vsa dela, na domačijah, možem in sinovom so pošiljale pakete v internacijska taborišča, same pa so doma z otroki stradale. Kuhale so partizanom, jim prale perilo, šivale, hodile so na milinge in sestanke, ponoči nosile letake in drugo partizansko literaturo v italijansko postojanko na Travi in Čabar ter partizane o vsem obveščale.

Po italijanski kapitulaciji so se vračali domov interniranci iz mnogani in bosi. V tistih težkih dneh so tovariško pomagali drug drugemu.

9. decembra 1943. leta se je začel na solj v Dragi šolski pouk. Nekaj časa je poučevala mladinka Tinka Pustovrh, nato pa je prevzela šolski pouk prejšnja šolska upraviteljica, Vera Špirič. Poučevala je tudi učiteljica Tinka Pejnovič. Ker otroci iz Podpreske in Lazca niso imeli obutve ne tople obleke, so zanje ustanovili poseben partizanski razred v Podpreski v hiši št. 12. Pouk je trajal do osvoboditve, z manjšo prekinitvijo, ko so prišli tja četniki.

Belogardisti so prišli 1944. leta le enkrat v Podpresko. Ko so zagledali v vasi dva kurirja, so ju napadli. Enega so ustrelili, drugi pa se je zadržal trenutek skril v nek svinjak. Ujeli so tudi nekoga partizana, ki se je prav tedaj z vozom pripeljal v vas. Ob tej priliki so pogledali tudi v učilnico v Podpreski. Belogardist, oblečen v partizansko uniformo, z brzostrelko na prsih, je naglo odprl vrata učilnice, vprašal, če je tu šola in odšel.

Ubitemu partizanu so pionirji napravili krsto in ga potem odpeljali na pokopališče v Dragi.

V aprilu 1945. leta so prišli v Dragi četniki, ki so imeli dolge črne brade. No, pa tudi ti so odšli in postali smo končno svobodni! Ti kraji so ogromno žrtvovali za svobodo domovine in zato upravičeno zaslužijo ime partizanskih krajev.

Kakšna je rana
Ranjenici prihajajo s položaja in zdravniški smajo dela čez glavo. Končno pride tudi nek borec iz Podbrja. Opira se na puško kakor na palico in od bolečin stiska zobe.

»Tovariš doktor, se obrne k zdravniku, ali bi me utegnili obvezati?«

»Seveda, fant moj. Povej mi samo, kakšne narave je tvoja rana?«

»Nemško-šrapnelne, če se ne motim,« odgovori ranjenec.

Osvobodilno gibanje se je hitro razmahnilo

Kot žrtve ste padli v borbi za nas...

Le počasi se celijo rane težke in krvave štiriletno narodno-osvobodilne borbe. Ne moremo in ne smemo pozabiti onih, ki so največ žrtvovali za našo svobodo in dali svoje najdražje svoje življenje. V prihodnje bomo objavljali življenjske padle borce.

JOŽE ŠESKO

Šesko je bil najpomembnejši organizator narodnoosvobodilne borbe na Kočevskem. Bil je pri ljudstvu izredno priljubljen in je ostal vsemu prebivalstvu Kočevske zaradi svoje herojske smrti v neizbrisnem spominu.

Rojen je bil 4. decembra 1908 v Stari cerkvi pri Kočevju v revni družini. Kot študent se je pridružil delavskemu gibanju, sprejel njegovo borbeno ideologijo in postal leta 1927 član KP. V tej dobi je razvil močno politično aktivnost in se preživil le z inštrukcijami. Oblastni so ga stalno preganjali, delali pri njem hišne preiskave in ga večkrat zapirali. Vodi je sindikate, kulturno-prosvetno delo, legalne delavske organizacije ter bil voditelj kmečko-delavskega gibanja in zveze delovnega ljudstva na Kočevskem.

Svoje delo je nadaljeval še z večjo vztrajnostjo po okupaciji. Zaradi kompromitiranosti je moral ostati v ilegalni in se skrivati pred preganjalci, kar ga pa ni oviralo, da ne bi kot sekretar Okrožnega komiteja za Kočevsko nešteto krat prehodil vse Kočevske, ustanovljal prve terenske odbore OF, organiziral prve partizanske čete, skrbel za ilegalni tisk in bil vodja narodnega odpora na Kočevskem.

Zaradi izdaje so ga Italijani 28. aprila 1942 ujeti v bunkerju pri Stari cerkvi, ga prepeljali v Kočevje. Mučili so ga, z njega niso zvedeli nič besedice. Vsega pretepenega in pol živnega so ga v šotorskem kralju prenesli na vlak, odpeljali v Ljubljano in tam 11. maja 1942 ustrelili. Pokopan je na Žalah v Ljubljani.

Za njegovo izredno požrtvovalnost

in neustrašenost je bil odlikovan z redom Narodnega heroja.

MAJDA ŠILO

Rojena je bila 17. marca 1923 v Kržetih pri Sodražici. Bila je trgovska pomočnica v Ljubljani, kjer je takoj začela z delom proti okupatorju, junija 1942. pa je že odšla v partizane, četudi je bila stara komaj 19 let. Najprej je bila bolničarka in obenem tudi borka v Dolomitskem odredu. Bila je v nešteti borbah tega odreda, tudi v strašni italijanski ofenzivi. Vselej je požrtvovalno reševala ranjence. Po italijanski ofenzivi je odšla v brigado Ljubljanskega odreda, kjer je najprej opravljala posle brigadne bolničarke, aprila 1943. pa je postala brigadna sekretarka SKOJ-a. Negledna je vrsta junakov, s katerimi se je v tem času proslavila Majda.

Po italijanski kapitulaciji je odšla v komaj osnovano Ljubljansko brigado z nalogo, da tamkaj organizira SKOJ. Ko je bil na Mokrcu v času nemške ofenzive eden od bataljonov Ljubljanske brigade obkrožen, je bil položaj za naše borce obupen. Tedaj se je Majda kot vedno prva pognala v boj. »Skojevci, za menoj!« je odmeval njen glas, ves bataljon je juril za njo in mladi borci so prebili obroč. Slično je bilo tudi na llovji gori. Kar je Majda prav posebno odlikovalo, je bil njen izreden vpliv na stare borce. Bila je borec, ki je s svojim vzgledom, s svojo besedo in močjo svoje osebnosti vzgajala v borbi nove in se nepreklenjene ljudi. Julija 1944, ko je X. Ljubljanska brigada na položajih pri Novem mestu branila sovražnikovo dohode v Belo krajino in sedem dni vodila težke boje z nadmočnim sovražnikom, ki je operiral z artilerijo in tanki, je bila Majda s svojimi Skojevci neprenehoma na položajih. Toda že drugi dan teh bojev, to je 14. julija 1944, jo je zadela granata, ko je na čelu svojih Skojevcev jurila na nove položaje.

Majda je bila svetla zglad mlade revolucionarke in borka, zato je bila odlikovana z redom Narodnega heroja.

Delo kočevskih komunistov

Še pred kapitulacijo stare Jugoslavije so se člani Partije in SKOJ-a sestajali v Konca vasi pri Stari cerkvi pri Poldetu Knapiču. Na sestankih so študirali marksistično literaturo in drugo. Med mladno je deloval Dušan Bravničar, skupno z Albino Videničem. Uspehi aktivnega dela niso izostali.

V Kočevju je bila zelo razvita petakolona. Ta je bila delavna tudi v okolici mesta. Tu so živeli kočevski Nemci, ki so pričakovali prihod nemške vojske. Zato je bilo delo komunistov v takem okolju še toliko težje.

V začetku ljudje niso mogli verjeti, da je jugoslovanska vojska tako hitro skrahalila. Vojaki so vsi zbegani zamenjavali vojaške uniforme za civilne obleke. Na svoje domove so odhajali lačni in poteti.

Partija je v teh odločilnih trenutkih vzela stvar v roke s prave plat. Člani KP so dobili naloge, da si preskrbijo primerno delo do nadaljnjih nalog. Povezali so se z nekaterimi primorskimi fanti, ki so služili v italijanskih vojski in po njih razpečavali literaturo v italijanskem jeziku.

Organizirane so bile trojke, ki so imele nalogo, da s sabotažnimi akcijami hromijo sovražni vojaški stroj. Obstojal je tudi poseben vojni komitej.

Začetki vstaje v Kočevju in okolici segajo v maj 1941. leta. Takrat je KP izdala direktivo, naj se začne z množičnim vstajanjem naprednih Slovencev v Osvobodilno fronto. V mesecu juniju je prišel v Konca vasi tovariš Leskovšek. Pri tovarišu Tomšiču je bil sestanek, kateremu so prisostvovali Jože Šesko, Marja Knapič, Tone Marjanč in Lojze Komerčič. Na tem sestanku je dal tovariš Leskovšek direktive za pričetek oborožene vstaje. S seboj je prinesel tudi »partizansko zakletvo« in določil Ludvika Tomšiča za vojnega referenta. Sestanek so morali predčasno zaključiti, ker je med sestankom prišel Srečko Pleško v vestjo, da so začeli Italijani na Rudniku z aretacijami naprednih ljudi. Udeleženci sestanka so se takoj umaknili in prebili nekaj dni v gozdu.

V mesecu juniju je bil v gozdu nad Slovensko vasio širši sestanek članov Partije. Vodi ga je Jože Šesko. Sestanka so se udeležili tudi tovariši z ribniškega sektorja. Razpravljali so o trenutnem političnem stanju na terenu in o nadaljnjih nalogah in delu za širjenje narodnoosvobodilnega gibanja.

V septembru so pričeli Italijani

Julija 1942. je prišla po krajšem pomagalj osvobodilnemu gibanju. Družine, ki so imele svoje pri do-mobranjih, pa so zaman objokovale smrt svojih sinov, očetov in bratov, katere so poglajali v smrt s svojim verskim fanatizmom kaplan Puhar, župnik Pravhar in njeni sodelavci, ki so razen kaplana Puharja, ki ve-dri nekeje v Rimu, že prejeli zaslu-ženo plačilo.

Na Brigi sedež rajonskega odbora

Med tiste vasi, ki so med NOB množično sodelovale v osvobodilnem gibanju, moramo uvrstiti tudi Brigo na Kočevskem. Na območju Brige je bil sedež rajona, ki je tu deloval od oktobra 1943. leta do meseca marca 1944. leta. Leta 1942. se je tu nahajal štab II. kočevskega bataljona. Baza štaba je bila v velikem skalovju in dostop je bil možen le po ozki stezi. Kljub vsem konspiracijam pa je bil sedež štaba izdan. Italijani lo navali na partizane z veliko silo, bilo jih je 600 do 700. Razvila se je ostra borba, ki je trajala 8 ur. V tej borbi je padlo junške smrti 14 partizanov. Ko so videli, da ne bodo kos preštevilnemu sovražniku, so se skrili po luknjah v skalovju. Le tako se je 9 borcev rešilo sigurne smrti.

V Ravnah je bila partizanska bolnišnica »Suhi vrh«. Ustanovljena je bila decembra 1943. leta. Tu se je zdravilo okoli 550 težkih ranjencev. Glavni zdravnik v bolnišnici »Suhi vrh« je bil major dr. Ivan, njemu je bil v pomoč dr. Brce. Za prehrano ranjencev so skrbeli prebivalci okoliških vasi.

Bolnišnica je bila dobro skrita na vrhu v smrekovem gozdu in je do nje bilo mogoče priti le po skalovju. Vsakemu ranjencu so pred sprejemom v bolnišnico zavezali oči. Tako so zapuščali bolnišnico tudi ozdravljeni. To je bilo potrebno zaradi varnosti. Bolnišnica oziroma njeni sedanjosti obstojajo še danes, pa se že zelo razpadli.

Pod upravo bolnišnice »Suhi vrh« je spadala bližnja bolnišnica, ki je nosila ime »Smrekovec«. V tej bolnišnici se je stalno zdravilo 40 do 70 ranjencev. Tudi tu je zdravil dr. Brce. Bolnišnica je imela dve baraki.

In še ena bolnišnica je bila pod upravo centralne bolnišnice »Suhi vrh«. To je bila »Vrhovina« blizu ostalih dveh bolnišnic. Tu so se zdravili le lažji ranjenci. Ta bolnišnica je imela namen prikriti obstoj drugih dveh.

Vse bolnišnice so imele podzemeljske bunkerje, v katere so v primeru nevarnosti skrili težje ranjence. Teh bolnišnic sovražniki niso nikoli odkrili.

Zapiski iz dnevnika v poletju 1942

20. junij 1942. leta. Italijani že pet dni prodorajo iz Kočevja. Danes gredo proti Banja loki. Naši fantje, partizani so se jim postavili po robu. Nekaj je ranjenih, med njimi tudi Lojko. Ljudje bežijo, vasi ob cestah so prazne, po zapuščenih domovih ropa sovražnik in se pomika proti Brodu.

22. junij. V Banjaloki je ostalo okoli 60 Italijanov. Že od ranega jutra poka. Okoli vasi se je zbralo polno naših in hrvaških partizanov. Hiša, v kateri so Italijani, go-ri. Slišati je, da so se predali. Civilno prebivalstvo je zapustilo vasi, vasi gori. Kolpeka dolina je polna beguncev, nekaj ljudi je odgnal sovražnik.

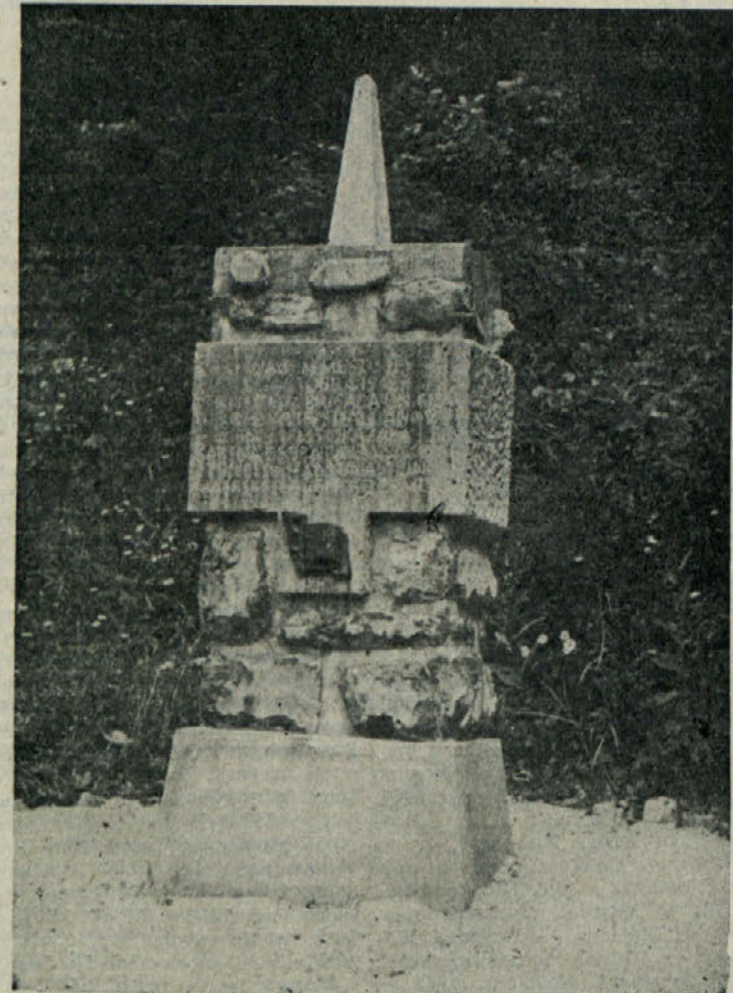
24. junij. Prav o kresu je sovražnik zakuril na naši zemlji toliko kresov. Bogate kočevske vasi so le še kup pepela.

1. julij. Italijani so ponovno vdri v Banja loko. V vasi so najprej spustili nekaj topovskih granat, potem pa so vikorakali. Pobrali so ves živež, odpeljali vso živino, okoli 50 glav, pobrali vso obleko, perilo, skratka vse, razbil omar, pohištvo, posodo. Vse je uničeno. Pustili so le proglase: »Moški naj se pridejo jutri javiti.« Trije so šli. Te so prepleli do nezvesti, jih zvezali in odpeljali s seboj.

20. julij. Z grozo zapisujem straš-



Jože Ožbolt kot komandant III. bat. Ljubljanske brigade leta 1943 pri Stični



Na tem mestu v Jelenovem žlebu, kjer stoji ta spomenik je Tomšičeva brigada 2. oktobra leta 1942 uničila kolono 150-tih domačih in tujih osvajalcev.

Vaščani Travnika prvi v NOB

Bilo je v četrtek pred veliko nočjo leta 1941. V potoške vasi so prihajali vojaki razbite jugoslovanske vojske, domačini in tuji. Slutili so izdajo, ker so morali zapustiti utrde in se umakniti v kraje, kjer ni bilo pravih položajev za vojskovanje pa tudi ne utrd. Drugi dan so vojaki menjavali svoje uniforme za civilne obleke. Poraz vojske je bil popoln.

Na veliko soboto so proti večeru prihuleno prišli v Loški potok prvi Italijani. Utaborili so se na Taboru. Čez dva dni je šla skozi te kraje motorizirana kolona sovražne vojske. Nekaj dni za tem je prišla v Loški potok divizija »Ravena« in se naselila v Travniku, Hribu, Retjah in Segovi vasi. Na polju in povsod, kjer so taborili, so napravili veliko škodo. Po treh tednih je italijanska divizija odšla, ostala je le vojaška komanda na Kapli v Travniku. Med ljudmi je zavladala večja sproščenost. Zlasti so bili tega veseli fantje v Travniku.

Bila je nedelja. Fantje iz Travnika so bili malce bolj dobre volje in od veselja so strgali italijansko zastavo pri Jančetu in Kojevih in vse slike in letake, ki so bili nalepljeni po zidovih hiš in skednjih. Italijani so za to zaprli 20 fantov in njihove starše. Med zasliševanjem so jih grdo pretepali. Zasliševali so tudi otroke. Šest fantov so odpeljali v zapore, kjer jih je vojaško sodišče na Reki obsodilo od enega do treh let zapora. To je bil prvi upor travniških fantov.

V Loškem potoku je bila ustanovljena Osvobodilna fronta v mesecu maju 1941. leta. Organizirali jo je začel znanj prvoborec in komunist Jože Šesko iz Kočevja. Povezal se je z učiteljem Ladom Vrtačnikom. Ta je potem organiziral delo in vključil v osvobodilno gibanje najprej ožje prijatelje in sodelavce pri bivših liberalnih organizacijah. Ti so bili: trgovec Rudolf Bartol, učitelj Lado Čuk in Ferdo Skok, kmet Franc Bartol, delavec Karel Mikulčič, lesni manipulant Karel Lavrič, logar Alojz Lavrič ter Ivan Vesel, Rusove, Kapčeve, Bambičeve, Rudolf Mohar iz Segove vasi, Malka Bartol in njena mama, Dolfetove in Mikulčič iz Travnika. Vsi ti so imeli nalogo polskati zanesljive sodelavce in organizirati močno Osvobodilno fronto ki naj bi povezovala vse napredne ljudi. Organizirani so bili v trojkah. Tovariš Vrtačnik je imel s posameznimi trojkami večkrat se-stanke v Suhadolu, Belj vodi in v mljnih pri Travniku.

Trojke so zbirale orožje, ki je bilo skrito ob razsulu stare Jugoslavije, municijo, šotorska krila in hrano za prve partizane, ki so že bili na Travniki gori. Delo je bilo težko.

20. oktobra 1941. leta so šli čez Travniki prvi partizani, bilo jih je okoli 50. Bilj so izmučeni, saj so se tri dni borili v Ložu. Ustavili so se pri Beli vodi v Loškem potoku. Razmestili so straže in niso iz vasi pustili nikogar. Med temi partizani so bili Ljubo Šerčer, Dakj in drugi. Kmetje so jim postregli s hrano, čeprav so jim nekaj časa začudeno opazovali. Od tu so šli na visok hrib »Debelj vrh«. Utaborili so se v gozdarski koči. Kmalu potem je prišla skupina 8 partizanov po hramo v Belo vodo. Med tem časom (ko so bili še partizani v Beli vodi), je skrivoma ušel iz vasi kmet, Janez Debeljak, v Travniki in tam krojaču

žurg, zaupal, da je pri njih partizanski štab. To je slišal nemški štab Kordij iz Podpreske in vest še toplo prenesel Italijanom.

Ko so se partizani vračali s hrano proti Debelemu vrhu, so padli v italijansko zaseto in pod italijanskimi strelji jih je padlo sedem, le eden se je rešil. Prišel je v partizansko taborišče in povedal, kaj se je zgodilo. Zato so se partizani umaknili z Debelega vrha in se razšli, eni proti Dragi v Mikličevo vilo, drugi pa proti Glazuti. Na poti so imeli nenehne borbe z Italijani. Janez Debeljak pa je bil zaradi izdaje ilkviran.

Zima 1941/42 je drugače minila brez posebnih dogodkov. Prvi fantje so odhajali k partizanom. Učiteljsko je prirejalo s svojim orkestrom in mešanjem mladinskim pevskim zborom koncerte, ki jih je objokovalo veliko ljudi, denar od teh prireditelj pa je šel za osvobodilno gibanje. Duhovnika, kaplan Leopold Puhar in župnik Josip Pravhar, sta kmalu začutila, kaj se skriva za temi prireditvami. Posebno glasben je bil kaplan Puhar, ki je dne 25. marca 1942. s prižnice v cerkvi na Taboru na ves glas kričal in javno napadel napredno učitelstvo. Zmerjal jih je, da so člani takomimovane »krvave OF« in da imajo tudi sami krvave roke. Takrat je prvič odkril svoje karte. Začel je javno delovati proti OF in njenim somišljenikom in zbirati okoli sebe klerikalno usmerjene ljudi.

9. maja 1942. leta so partizani napadli karabinjersko postajo v Loškem potoku. Partizanov je bilo 13, Italijanov pa 30. Italijani se kljub partizanskemu ultimatu niso hoteli predati, ker so čakali na pomoč iz Blok in iz Sodražice. S pogajanj, so toliko časa zadrževali partizane, da so slednji le močnejši oddelki italijanske vojske le prišli čez Boncar in Sodražico (iz bloške smeri niso mogli priti, ker so jih partizani na Bloško zavrnili, in rešili svoje ko-lege iz neprijetnega položaja. V tem spopadu je bil en Italijan ubit, eden pa ranjen. Italijani so ubili Spod-bumkega očeta in njegovega zeta Jakoba s Hriba. Ubili so tudi Franca Šego. Italijani in karabinjerji so 10. maja odšli. Partizani so jih napadli za Retjani. Takrat je v te kraje po dveh letih prvič prišla svoboda.

Potem se je začelo drugo obdobje. Kaplan Puhar in župnik Pravhar, ki jima ni bila po godu »rdeča oblast«, sta organizirala upor proti partizanskim oblastim. Bilo je 16. maja 1942, ko je bil plat zvona. Bil je znak belih, da pridejo možje in fantje z vilami, sekirami in podobnim orožjem na Tabor. Ljudje, razen Puharja in njegovih, niso vedeli, kaj je bila B. G. Prišli so Vrtačnik, Bartol in Lavrič in ljudem povedali, da se zbira na Taboru bela garda. Prvi javni nastop bele garde je povzročil med ljudstvom veliko zmešnjavo. Možje in fantje iz Travnika, deloma tudi s Hriba in Segove vasi, so bežali v bližnje gozdove. Ženske so v strahu čakale, kaj bo, Belj so pre-spali na Taboru. Zjutraj so se starjši z nekaj mlajšimi vrnili na svoje domove, na Taboru pa je ostalo 12 najbolj zagrztenih. Naslednji dan so partizani zvedeli, kaj se dogaja na Taboru. Po daljšem boju so prišli beli, da se so vdali. Partizani so vse ujetje belogardiste po zaslišanju izpustili tudi Puharja.

AVTO-MOTO SPORT

Kdo bo osvojil pokal?

20. julija bodo 5. tradicionalne hitrostne dirke za prvenstvo Slovenije v Kočevju. Uradni trening se prične ob 9. uri, dirke same pa ob 14.30 uri. Dirke bo izvedel AMD Kočevje ob tehnični pomoči članov TVD Partizan Kočevje in ostalih množičnih organizacij in društev.

Tekmovalna proga je krožna, start pred gradbo ObLO. Proga poteka skozi mesto, mimo spomenika v smeri Rudnik, nato preko križišča mimo kemije tovarne in kolodvora do cilja. Tekmovalci bodo vozili 8 oziroma 10 krogov. Kdor bo dosegel najboljši čas dneva, prejme prehodni kristalni pokal za leto 1958.

Na startu in vožnji bomo imeli priložnost videti domače tekmovalce, ki so najboljši slovenski vozači iz Kranja, Trzica, Ljubljane, Nove Gorice, Ptuja, Maribora in drugih. Konkurenca bo ostra in borba za osvojitve pokala ter zboljšanja rekorda proge (lansko leto: Leon Pintar, 90,288 km/h) bo potekala v divjem tempu vožnje, ki ga bo brez dvoma forširal Leon Pintar, kajti če se mu posreči osvojiti pokal še letos in v letu 1959, bo prešel v njegovo trajno last. Kakor pa ka-

žejo doseženi rezultati dirk v letošnjem letu, bo imel Pintar dovolj dela z Drogenikom in Čudnom. Tehnika vožnje in drznost mladega tekmovalca Majnariča, ki jo je pokazal na svoji prvi dirki v Celju, pa da slutiti, da bo krepko mešal širne trojke favoritov za absolutno prvo mesto, to je Pintarju, Drogeniku in Čudnu. Lahko pa se zgodi, da poseže v borbo za osvojitve pokala in najboljši čas dneva znana dvojka prikolicearjev Strle-Maček. Po izjavi Strleta in Mačka bi lahko povzeli, da resno računata, da bosta z motorjem BSA 500 cm mogoče zrušila rekord proge.

Leon Pintar je pred nedavnimi izjavil, da se bo potrudil, da ponovno osvoji najboljši priključni pokal, kar jih je dosedaj osvojil na dirkah in da je skoraj prepričan, da bo do naslednjih dirk v letu 1959, ta pokal na častnem mestu med njegovimi ostalimi pokali.

Vsi upajo! In ker upajo, bodo zato pospeševali tempo in gledalci ne bodo mudi užitek, vreden vstopnine.

Kdor se zanima za šport in zgodovino dirk v Kočevju in kdor hoče spoznati tekmovalce iz ostalih kra-

jev, naj kupi brošuro »Čestno hitrostnih dirk«, ki jo bodo prodajali na dan dirk.

Kolesarji, mopedisti in šoferji, pozor! Prav tako tudi ostali. Cesta bo zaprta v nedeljo od 9. do 11. ure za trening in od 14.30 ure do 17. ure za časa dirk. Gledalci, bodite disciplinirani in upoštevajte navodila rediteljev, da ne bi prišlo do nesreč! Zavedajte se, da pridejo tekmovalci iz vse Slovenije in zato naj se posvetijo varni in domači v gostoljubni Kočevski. Matere, ponovno vas prosimo, ne puščajte otrok brez nadzorstva na cesti.

-do

Mladi Kočevjarji se uveljavljajo

13. julija so bile v Celju meddržbene gorske hitrostne dirke za pokal »Turistično-olimpijskega društva Celje«. Dirke so se udeležili tudi člani tekmovalne ekipe AMD Kočevje (Janez Bukovec, Lojze Drogenik, Ivo Majnarič, Leopold Strle-Cveto Maček). Organizacija je vredno pohvale. Gledalci pa so bili skrajno nedisciplinirani, tako da so ogrozili vožnjo.

Mladi tekmovalci Janez Bukovec, je startal na stroju KTM 125 cm. To je bila njegova prva dirka. S svojo elegantno vožnjo in hladnokrvnostjo je navdušil gledalce. Po tre-

KOPALISCE V PODPEČI?

Na zadnji seji Občinskega odbora Dobrepolje so razpravljali tudi o ureditvi kopališča v Podpeči. Tu je voda najbolj primerna za kopanje in bi bilo mogoče urediti kopališče z razmeroma majhnimi stroški. Finančna sredstva naj bi prispeval ObLO, vsa potrebna dela pa naj bi opravili mladi ljudje s prostovoljnimi deli.

Na seji je bilo predlagano, da naj se uredi športno igrišče, na katerem se bo izživljala mladina; čimprej naj se začne tudi z ureditvijo prostorov v Prosvetnem domu.

ATLETSKO TEKMOVANJE ZA ZVEZNO LIGO

Kočevski atleti v Budimpešti?

V soboto in nedeljo je bil v Ljubljani končan drugi del atletskega tekmovanja za zvezno ligo. Atleti TVD Partizan Kočevje so bili tudi v tem delu uspešni in so nabrali 23.159 točk ali skupno iz obeh tekmovalnih 46.525 točk, kar jim bo verjetno zadostovalo da se bodo obrzali v Sloveniji na četrtem mestu in v merilu države na 14. mestu. Ker nam še niso znani vsi rezultati ostalih tekmovalcev, bomo o izidu poročali prihodnjič.

Značilnost tekmovanja drugega dela so v tem, da so tekmovalci kljub težjim pogojem kot v prvem delu, vročina, veter v prsa itd., obdržali svoje znamenke ali nekatere še celo izboljšali, saj je bilo na tem tekmovanju izboljšanih kar pet dolžinskih rekordov. Rekorder so izboljšali: Torkar v teku na 200 m s časom 23,2 sek., Vesel v teku na 5000 m s časom 17:45,5 min. in v

teku na 10.000 m s časom 36:16,3 min. ter Pucelj v teku čez zapreke na 110 m s časom 16,7 sek. in Kelnik v teku čez zapreke na 400 m s časom 58,1 sek. Pa tudi doprinosi mlajših tekmovalcev je bil velik. Njihovo sodelovanje je dalo dragocene točke.

Po uspehih tega tekmovanja so bili določeni Torkar, Pucelj in Kelnik v reprezentanco Slovenije, ki bo nastopila v nedeljo v Celju proti reprezentanci Hrvaške. Tekmovanje v Celju bo obenem tudi izbirno tekmovanje za sestavo reprezentance Slovenije, ki bo nastopila v povratnem tekmovanju z reprezentanco Budimpešte. To sročenje bo konec tega meseca v Budimpešti. Upamo, da se bodo naši fantje uvrstili v reprezentanco, kar jim vsi kočevski ljubitelji atletike iskreno želijo.

-ko



Ze dvakrat je pokal AMD Kočevje osvojil Leon Pintar

Naš obveščevalec

KOLEDAR

Sobota, 19. julija — Vincenc Nedelja, 20. julija — Marjeta Ponedeljek, 21. julija — Zorka Torek, 22. julija — Dan vstaje Sreda, 23. julija — Branislav Četrtek, 24. julija — Kristina Petek, 25. julija — Jakob

SPOMINSKI DNEVI

22. julija se spominjamo dneva, ko je leta 1941 začel na Slovenskem oborožen upor proti okupatorju. 22. julij — Dan vstaje je praznik vseh Slovencev.

29. julija 1942. leta je italijanski okupator v Beli vodi pri Loškem potoku zažgal 132 stanovanjskih in 14 gospodarskih poslopij. Tega dne so Italijani na zverinski način v bližnjem gozdu pobili Debeljakovo in Valentinovo družino.

Proti koncu meseca julija 1943. leta so slovenski partizani v sodelovanju s hrvaškimi napadli Italijane vanju na Homecu pri Brodu. Uničili so 70 sovražnih vojakov in enega majorja.

GIBANJE PREBIVALSTVA

VELIKE LAŠČE

Rodile so: Bušnja Marija, gospodinja iz Gornjih Kalšč — dečka Marka, v Ljubljanski porodnišnici pa so rodile: Skulj Francka, gospodinja z Brankovega 5 — deklcio Ano, Kožar Francka, gospodinja iz Gornjih Retaj 5 — dečka Janeza, Ahčin Marija, gospodinja iz Gornjih Retaj 4 — dečka Rajkota in Zadnjak Tončka, gospodinja iz Ulake 7 — dečka Ivana.

Umrli sta: Zabukovec Janez, osebnj upokojenec iz Male Slavice 26, star 88 let, Čimperman Franc iz Neredov, star 62 let.

KOSTEL

V ljubljanski porodnišnici je rodila Lisac Ivanka, gospodinja iz Slavskega laza 18 — deklcio Marijo. Smrtno se je ponesrečil Kvaternik Anton, pleskar iz Gaspercev, star 25 let.

DOLENJA VAS

Poročila sta se: Slanovič Filip, šofer z Ribnice, star 26 let in Boje Frančiška, delavica iz Dolenje Vas 135, stara 25 let. Rodila je Gnidica Nežka, gospodinja iz Dolenje vasi 76 — deklcio Branko.

PREDGRAD

V ljubljanski porodnišnici je rodila Brezovar Kristina, gospodinja iz Predgrada 23 — deklcio Mojco.

LOŠKI POTOK

Rodile so: Kordić Antonija, gospodinja s Hriba 85 — dečka Jančeta, Gregorić Pavla, gospodinja iz Srednje vasi 8 — dečka Rudolfa. V ljubljanski porodnišnici je rodila Debeljak Marija iz Šegove vasi 4 — dečka Franca.

Umrli je: Jožefa Knavev roj. Knavev, s Hriba 49, stara 83 let.

KOČEVJE

Poročili so se: Lunder Ivan, knjigovodja iz Kočevja, Seškova ul. 14, star 25 let in Golob Sonja, delavica iz Kočevja, Trata 19, stara 18 let. Hočevar Stanislav, delavec iz Kočevja Ljubljanska c. 40, star 22 let.

OBJAVE

KINO

JADRAN, Kočevje: od 18. do 20. julija ameriški barvni cinemascope film »Zlomljeno kopjec«, 21. in 22. julija jugoslovanski film »Mali človek«, 23. in 24. julija ruski barvni film »Skritost dveh oceanov«, od 25. do 27. julija češki barvni film »Dobri vojak Švejk«, I. del.

SVOBODA, Rudnik: 19. in 20. julija film »V neurju«, 26. in 27. julija italijanski film »Streha«.

DOBREPOLJE: 19. in 20. julija ameriški barvni film »Gog«, 23. julija francoski film »Stopnišče za služinčad«, 26. in 27. julija francoski barvni film »Lukrecija Borgia«.

PONIKVE, Dom počitka: 25. julija francoski film »Stopnišče za služinčad«.

RIBNICA: 19. in 20. julija kitajski film »Prehod preko Jankokjan-ga«, 26. in 27. julija ameriški barvni film »Poslednji iz plemena Komančev«.

OSILNICA: 20. julija amer. barvni film »Ljile«, 27. julija slovenski film »Dolina miru«.

VELIKE LAŠČE: od 19. do 22. julija slovenski film »Dolina miru«, 26. in 27. julija ameriški barvni film »Pas za pištole«.

LOŠKI POTOK: 19. in 20. julija ameriški film »Pekel pod ničlo«, 26. in 27. julija mehiški film »Rdeča Konga«.

KOČEVSKA REKA: 19. in 20. julija ameriški film »Useljak s srhbo po vesolju«, 26. in 27. julija ruski barvni film »Dvanajsta noč«.

PREDGRAD: 19. in 20. julija ameriški film »Greh ene noči«, 26. in 27. julija ameriški film »Na divjem zapadu«.

in Gorenjc Ana, delavica iz Kočevja, Ljubljanska c. 40, stara 19 let. Rodile so: Mauser Julija, natak, rica iz Kočevja, Roška c. 3 — deklcio Tatjano. V novomeški porodnišnici pa so rodile: Fleko Jožefa iz Ljovda 19 — dečka Vladimira, Turk Marica iz Kočevja, Roška cesta 43 — deklcio Ireno, Bukovec Stanislava iz Kočevja Kolodvorska ul. 10 — dečka Dušana, Moric Ljudmila, gospodinja iz Kočevja, Tomičeva ul. 9 — dečka Mihaela Saje Marija iz Starega loga 2 — deklcio Štefko in Banovec Ana iz Kočevja, Trg Svobode 43 — dečka Igorja.

Rodile so: Kordić Antonija, gospodinja s Hriba 85 — dečka Jančeta, Gregorić Pavla, gospodinja iz Srednje vasi 8 — dečka Rudolfa. V ljubljanski porodnišnici je rodila Debeljak Marija iz Šegove vasi 4 — dečka Franca.

Umrli je: Jožefa Knavev roj. Knavev, s Hriba 49, stara 83 let.

SVOBODA, Rudnik: 19. in 20. julija film »V neurju«, 26. in 27. julija italijanski film »Streha«.

DOBREPOLJE: 19. in 20. julija ameriški barvni film »Gog«, 23. julija francoski film »Stopnišče za služinčad«, 26. in 27. julija francoski barvni film »Lukrecija Borgia«.

PONIKVE, Dom počitka: 25. julija francoski film »Stopnišče za služinčad«.

RIBNICA: 19. in 20. julija kitajski film »Prehod preko Jankokjan-ga«, 26. in 27. julija ameriški barvni film »Poslednji iz plemena Komančev«.

OSILNICA: 20. julija amer. barvni film »Ljile«, 27. julija slovenski film »Dolina miru«.

VELIKE LAŠČE: od 19. do 22. julija slovenski film »Dolina miru«, 26. in 27. julija ameriški barvni film »Pas za pištole«.

LOŠKI POTOK: 19. in 20. julija ameriški film »Pekel pod ničlo«, 26. in 27. julija mehiški film »Rdeča Konga«.

KOČEVSKA REKA: 19. in 20. julija ameriški film »Useljak s srhbo po vesolju«, 26. in 27. julija ruski barvni film »Dvanajsta noč«.

PREDGRAD: 19. in 20. julija ameriški film »Greh ene noči«, 26. in 27. julija ameriški film »Na divjem zapadu«.

LOŠKI POTOK: 19. in 20. julija ameriški film »Pekel pod ničlo«, 26. in 27. julija mehiški film »Rdeča Konga«.

KOČEVSKA REKA: 19. in 20. julija ameriški film »Useljak s srhbo po vesolju«, 26. in 27. julija ruski barvni film »Dvanajsta noč«.

PREDGRAD: 19. in 20. julija ameriški film »Greh ene noči«, 26. in 27. julija ameriški film »Na divjem zapadu«.

LOŠKI POTOK: 19. in 20. julija ameriški film »Pekel pod ničlo«, 26. in 27. julija mehiški film »Rdeča Konga«.

KOČEVSKA REKA: 19. in 20. julija ameriški film »Useljak s srhbo po vesolju«, 26. in 27. julija ruski barvni film »Dvanajsta noč«.

PREDGRAD: 19. in 20. julija ameriški film »Greh ene noči«, 26. in 27. julija ameriški film »Na divjem zapadu«.

ningu v dopoldanskih urah so rutinirani tekmovalci lahko ugotovili, da jim bo Janezek delal preglatice. In res, dosegel je v razredu 125 cm drugo mesto in v 175 cm četrto mesto. V razredu do 250 cm je Ivo Majnarič (tudi on je nastopil pr. vič na dirk) zasedel drugo mesto za Pintarjem in tretje mesto v razredu 350 cm. S sigurno vožnjo in divjim tempom je že na prvi dirki pokazal, da bo ob marljivem treningu odlični naslednik Drogenika in Pintarja. Rezultati, ki sta jih dosegla Bukovec in Majnarič, so bili pravo presenečenje dneva in skoraj da neverjeten uspeh mladih tekmovalcev. (Bukovec star 18 let, Majnarič 21 let!) Drogenik je tudi startal v razredu 250 cm, vendar je prepeljal le 20 m tekmovalne proge. Matiča, ki drži zobčeni prenos pogona, je na nepojasnen način skrivnostno izginila, zato mu je zobčeni odpadel. Ker pri tekmovalcih ni mogel dobiti druge matice, mu je eden od gledalcev odstopil svoj motor, da je z nje, ga pobral potrebne nadomestne dele. Ta gesta gledalca — motorista je vredna pohvale. Ko je popravil motor, je startal v razredu 350 cm in zasedel drugo mesto. Izginotje matice je povzročilo mnogo hude krvi, jeze in živčnosti.

Leopold Strle-Cveto Maček sta v kategoriji prikolice lahko rečemo trumfiralno. Z divjim tempom sta brzela na motorju BSA 500 cm iz ovinka v ovinek. Prevelika brzina v ovinku, udarec prikolice ob rob ceste in sivočveto Maček je sfrčal iz prikolice. Strle ni mogel ustaviti motorja in je s prikolico zapeljal preko svojega sovozača.

Ta se je pobral in spet sta vozila daljši pridrevla sta skozi črto cilja in zasedla prvo mesto. Nato sta se pripravila za start v razredu do 1200 cm. Maček je ogledoval desno roko. Bila je modrikasta in zelo otečena. Tudi v tem razredu sta dosegla prvo mesto. Po končanju dirk oz. romana naslednji dan je Maček odšel k zdravniku, ta ga je poslal v bolnišnico. Na dveh mestih je imel težje, nalom desne roke. Maček prjmo peštuje v mavec zavito roko. Izjavil je, da bo kljub temu 20. t. m. nastopil na dirkah v Kočevju.

Rezultati, ki so jih dosegli tekmovalci AMD Kočevje (2 prvi mesti, 3 druga, dve tretji in 1 četrto mesto) so zelo lepi. K dosegu teh rezultatov pa so pripomogli v nemajhnih meri mehaniki Jože Rogale, Franc Žvab in drugi, ki iz osebnega veselja in popoldanskih urah popravljajo in skrbijo za motorje.

V. G.

TEKMOVANJE STRELCEV V VELIKIH LAŠČAH

V počastitev Dneva borcev je Strelska družina iz Velikih Laščah organizirala dne 6. julija strelsko tekmovanje z vojaškimi puškami na 200 metrov. Tekmovanje se je kljub slabemu vremenu le z manjšimi presledki nadaljevalo ves dan na novo zgrajenem strelšču v Laščah. Tekmovanja se je udeležilo izredno številno članov družine in poleg njih lepo število nečlanov iz Velikih Lašč in okolice.

Pokazalo je, da vlada za ta šport živo zanimanje med prebivalstvom in da ima ta družina nekaj dobrih strelcev. Posebno pohvalni so bili mladinci. Ni jih oviral dež, da ne bi vztrajali na strelšču. Tudi uspehi so bili med mladinci najboljše. Med udeleženci je kar 10 mladincev osvojilo tekmovalno značko in mnoge izmed njih je prav ta družina izurila v streljanju. Od teh še ni nikče služil kadrovskega roka v JLA in tudi v predvojaški vzgoji še niso sodelovali.

Verjetno se bo komu zdelo presenetljivo, toda rezultati so pokazali, da so mladinci boljše, saj so osvojili 19 tekmovalnih značk, le 6 značk so si priborili odrasli člani in še to večinoma v drugem ali celo tretjem streljanju.

Izdaja in tiska ČZP »Kočevski tisk« v Kočevju. Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Matija Cetinski — Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 14 a, telefon 3-89. Naročnina je 400 din, polletna 200 din in je plačljiva v naprej. Za inozemstvo je 800 din. Tekoči račun 1.265

pri NB, podružnica za Kočevje. — Poština plačana v gotovini. — Rokopisov ne vračamo.

Iz uradnih objav

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Z odločbo OLO Ljubljana se s 1. septembrom ustanovijo na območju okraja naslednje štirirazredne gimnazije novega tipa: gimnazije v Ljubljani: I. v Vegovi ulici 4; II. v Strossmayerjevi ul. 1; III. v Bežigradu, Peričeva ul. 12; IV. v Prežihovi ul. 8; V. v Šentvidu; VI. v Mostah, na Zaloški c. 49 in VII. gimnazija na Viču, Tržaška 72. Razen v Ljubljani bodo gimnazije še v Kočevju, Kamniku in Stični. (»Glasnik« 37/58).

Davek v stalnem znesku

OLO je sprejel ODLOK o vršni davka na dohodek v stalnem znesku na območju okraja za l. 1958. Dohodnino v stalnem znesku plačajo: Obrtniki, ki imajo dovoljenje za obrt, nimajo pa stalnega poslovnega prostora, plačajo na območju Ljubljane 6000 din, na območju Kočevja in še nekaterih večjih občin 4000 din v vseh ostalih občinah pa 3000 din.

Osebe, ki so socialno zavarovane, kadar delajo obrtne usluge za zasebnike, če nimajo stalnega poslovnega mesta plačajo: krojači, šivilje, čevljarji, urarji, frizerji in brivci v občini Kočevje 6000 din, v ostalih občinah bivšega okraja pa 5000 din. Vsi ostali obrtniki pa plačajo v Ljubljani 12.000 din, v Kočevju in še nekaterih razvitih občinah 10.000 din, v vseh ostalih občinah pa 8000 din.

Učitelji jezikov in glasbe, ter učitelji, ki poučujejo po zasebnih stanovanjih, stenografi, stenodaktilografi in daktilografi, kadar delajo za zasebnike če nimajo stalnega poslovnega mesta, 300 din.

Godci, ki gredo po sejnih, ulicah, svadbah, ob praznikih in podobno, 3000 din. Snažilci obutve 10.000 din, postrežniki 4000 din. Ročni žagarji in ostale osebe, ki opravljajo delo samo s svojo telesno silo 2400 din. Po 3000 din pa plačujejo osebe, ki oddajajo opremljene sobe v najem ali podnajem samo za prehodne goste.

Ti davčni zavezanci pa plačujejo dohodnino v stalnem znesku samo, če ne delajo s tujo delovno silo! (»Glasnik« 49/58).

Najvišje cene mesa

Svet za tržišče pri OLO Ljubljana, je izdal odločbo o določitvi najvišjih cen za goveje meso na drobno. Po tej odločbi sme biti najvišja prodajna cena na drobno za goveje meso največ enkrat višja od nakupne cene. Ta cena velja od 1. julija 1958 dalje. (»Glasnik« 51/58)

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR DOBREPOLJE

ObLO Dobrepolje je sprejel odlok o občinskem prometnem davku od prometa na drobno v občini. Odlok določa, da se od prometa v trgovini, razen prehranbenih artiklov, plača prometni davek v višini 2 %, od prometa z alkoholnimi pijačami v trgovini pa 20 %.

Drugi odlok določa, da se plača prometni davek od prometa z alkoholnimi pijačami v gostilnah 20 %, posamezni prodajalci alkoholnih pijač pa plačajo 25 % prometnega davka od dosežene prodaje.

Občinska doklada

ObLO Dobrepolje je sprejel tudi odlok o občinski dokladi na dohodke od kmetijstva, samostojnih poklicev in premoženja za leto 1958. Doklada za kmetijstvo se odmeri v višini 17 % od katastrskega dohodka. Obrtniki pa plačujejo: brivci in frizerji 3 %, vsi ostali davčni zavezanci pa 17 %. Dohodnina skupaj z občinsko doklado ne sme znašati več kot 80 % davčne osnove. Za občinsko doklado veljajo iste olajšave kot za dohodnino. (»Glasnik« 38/58).

Pavšalna skočnina

Oba zbora ObLO Dobrepolje sta sprejela odlok o plačevanju pavšalne skočnine in vzdrževalnine za plemenske blike in umetno-naravno osmenitev.

Odlok določa, da morajo vsi lastniki živine do 15. jan. vsako leto prijaviti na občini krave in telice, ki so 1. jan. vsakega leta dopolnile 12 mesecev starosti in vse krave in telice, za katere so dolžni plačevati skočnino. Pavšalna skočnina za vse leto znaša 800 dinarjev in se plača vnaprej do 1. marca vsakega leta. Če pa se med letom kravo prodaja, ali se je iz upravičenih razlogov ne pripusti k osmenitvi, se vplačana skočnina vrne.

S pobranim denarjem se vzdržujejo plemenski bikji in osemenjevalnice. Rejci bikov oziroma lastniki osemenjevalnice ne smejo zahtevati za pripustitev nobene odškodnine.

Za kršilce tega odloka so predvidene kazni do 3000 dinarjev. (»Glasnik« 38/58).

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR SODRAŽICA

Odlok po pavšalni skočnini je sprejel tudi ObLO Sodražica in velja za vso občino razen za vasi: Črni potok, Podplanina, Pungert in Novi ter Stari kot. Določili so, da se vsako leto posebej določi pavšal, vendar ta ne sme presegati 1000 dinarjev za prvo osemenitev in za dve ponovni če se plemenca pri prvi ni obrežila. (»Glasnik« 37/58).

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR RIBNICA

Na skupni seji je ObLO Ribnica sprejel odlok o hišnem redu. Odlok določa pravice in dolžnosti, ki jih imajo hišni lastniki in stanovalci. (»Glasnik« 38/58)

Oddelek predvojaške vzgoje

ObLO Ribnica je sprejel tudi odlok o ustanovitvi oddelka predvojaške vzgoje za območje občine Ribnica. Oddelek se imenuje »Drago Zalar« in ima svoj sedež v Ribnici. V okviru oddelka se ustanovi še delavška četa, ki ima tri vode. Samostojni vod predvojaške vzgoje pa predstavlja mladinci iz Blat, Rakitnice, Lepovca in Grčarje.

Naloge oddelka so: voditi nadzor in nuditi pomoč pri evidenci in vključevanju mladincev v predvojaško vzgojo; skrbeti za dvig politično-ideološke in kulturno-prosvetne ravni mladincev predvojaške vzgoje; skrbeti za izvedbo raznih vojaških vaj, za organizirano sodelovanje mladincev pri športnih tekmovanjih in proslavah ob priliki raznih državnih praznikov itd. (»Glasnik« 48/58)

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR LAŠČE

ObLO Lašče je sprejel odlok o občinski dokladi na dohodke od kmetijstva, samostojnih poklicev in premoženja za leto 1958. Odlok določa, da se na katastrski dohodek od kmetijstva odmeri doklada po stopnji 9 %, brivcem, čevljarjem, dimnikarjem, izdajateljcem prenočišč krojačem in šiviljam po stopnji 6 %, vsem ostalim pa 9 %. Občinska doklada pa se ne odmeri tistim zavezancem, katerih celokupni letni čist dohodek ne presega 50.000 dinarjev in zavezancem na dohodke od zgradb. (»Glasnik« 43/58)

Srečanje z odlikovanci dela



Čeprav je bila nedelja, smo tovariša JOZETA FURLANA, delovodjo na KGP, Kmetijski upravljavca, le težko našli. V prepricanju, da ga na dan počitka najdemo doma, smo odšli v Kolbarje, kjer stanuje, toda zvedeli smo, da je v Stari cerkvi pri popravilu kombajna. Žetev je v polnem teku in kmetijski delavci so skoro brez počitka.

Jože Furlan je bil rojen 24. februarja pred 34. leti v Planini na Primorskem. Končal je poleg osnovne še dve leti obrtni šole in položil strokovni izpit za visoko kvalificiranega delavca kmetijske stroke. V začetku vojne se je udeležil čevljarstva obrti od jeseni 1943 do konca vojne pa je bil v partizanih.

Pri sedanjem posvetu je zaposlen nepretrgano že 11 let in je opravljal razne funkcije, od delovodje do upravnika kmetijske uprave. Bil je tudi na strokovni izpopolnitvi na Danskem.

Je eden najstarejših kmetijskih delavcev in delovodij na posestvu. Ves čas od ustanovitve prvih državnih posestev je vztrajal v kmetijstvu in je pod težkimi pogoji veliko prispeval in pripomogel k razvoju in utrditvi socialističnih kmetijskih gospodarstev pri nas.

Aktivno dela tudi v organih delavskega in družbenega upravljanja in je že dve leti predsednik delavskega sveta Kmetijske gozdarskega posestva Kočevje. Je član političnih organizacij in tudi član ZKJ.

Kar na traktorju smo imeli kratak razgovor z njim in zvedeli, da na posestvu zelo hitro in z veseljem bo v nekaj dneh s pomočjo kombajna vse požeto. Pričakujejo povprečno dober pridelek okrog 25 q na ha. Nekatere je motilo, da na posestvu niso že prej pričeli z žetvijo ječmena, vendar vedeti je treba, da kombajn hkrati žanje in mlati, zato mora biti žito dobro zrelo.

Ob sprejemu Reda dela III. stopnje tovarišu Furlanu tudi v imenu bralcev prisrčno čestitamo.

TRAKTOR PODRL KOLESARJA

Na križišču Ljubljanske in Novomeške ceste pri Kočevju se je 14. tega meseca pripetila težja prometna nezgoda. Traktor, ki ga je upravljal K. F. iz Mlake je trčil v kolesarja F. L. iz Gorenj in ga težje poškodoval. Po trčenju je traktor kolesarja vlekli po cesti še skoraj 8 metrov in nato podrl še kapiot ob cesti.

Krivdo v glavnem nosi traktorist, ki ni izkušen v vožnji s traktorjem na cesti.

Iz naših krajev

NAM PIŠEJO

Za čiste račune pri KZ Ponikve

V juniju je bil v Ponikvah zadržan občinski zbor KZ Ponikve. Zadržani so bili soglasni, da se priključijo zadrugi h KZ Videm. Zahtevali pa so da mora v Ponikvah še nadalje obstojati trgovina, saj šteje 80 hiš in so oddaljeni skoraj eno uro hoda do prve trgovine.

Članji zadruga so nato zahtevali čiste račune o poslovanju z lesom. Gre za dve stvari: za prodan les zagrebškemu podjetju »Sava«, ki je šlo v konkurz, preden je poravnalo račune in za kupčijo s podjetjem »Tesar« Ljubljana, od katerega je zadruga Ponikve po svojem lesnem manipulantu B. K. kupila večje količine lesa. To je storila zadruga pod pogojem, da plača »Tesar« 2% provizijo od tega lesa. Po izjavi uslužbenca »Tesarja« v Dobropolju, D. A., je bila sklenjena kupčija za 1.420 m³ lesa. Sedaj pa gre nazvrač, ker je v zadrugišnih knjigah vpisano samo 525 m³ lesa. Za ta les je »Tesar« zadrugi odvedel dogovorjeno

maržo, razlika v višini 895 m³ pa je sporna in z njo vred tudi pripadajoča provizija v znesku 179.000 din. Občinski zbor je sprejel sklep, da se mora čimprej urediti, kako je izplačilo te provizije, kakor tudi to, komu je bil denar od provizije izplačan, če je bil izplačan.

IZ PREDGRADA

Občinski ljudski odbor Kočevje in kmetijska zadruga Predgrad sta prispevala finančna sredstva, s katerimi so uredili vodovodno napeljava v osnovni šoli v Predgradu. Šoli so uredili tudi šest stranišč.

FARA

V Fari bi z manjšo adaptacijo odra lahko imeli dvorano tudi za večje gledališke nastope.

Konja sta se splasila

Dne 8. julija 1958, se je v popoldanskem urah posestnik Janez Zabušec z Male Slevce pri Velikih Laščah vračal proti domu iz Karlovice z vozom sena. Na vozu so se poleg voznika peljali še njegova žena Ana, sin Janez in devetletna hčerka Anica. Na ostrem ovinku med Karlovcem in Slevcem so se srečali z unimogom KZ Ravnik s priklojco naložen z zidno opeko. Konji so se prestrašili in pričeli voz vleči nazaj. Unimog se je sicer usel

vil in tudi gospodar in gospodinja sta skočila raz voza h konjem, da bi jih pomirila. Bilo pa je že prepozno. Voz se je že nagibal prek cestnega roba, in toliko da sta uspela skočiti dol še sin in hčerka, ko se je voz prevrnil. Tega sta se konja še bolj preplašila in voz potegnili za seboj v smer, odkoder so prišli, istočasno pa spravila podse gospodarja in gospodinjco. Oba ponesrečena so takoj prepeljali v ambulantno v Velikih Laščah, kjer jima je dr. Mejač nudil prvo pomoč in ugotovil, da je Zabušec težje poškodovan, zaradi česar so ga takoj odpeljali v splošno bolnico v Ljubljano, dočim so njegovo ženo Ano lahko odpeljali na dom, hjer pa bo verjetno nekaj časa morala ostati v postelji.

Voznike vpreznih vozil kljub stalnemu opozarjanju in nezgodam še ni izučilo. Vsak opomin je seveda odveč, kadar pa pride do nesreče, pa je vse drugo prej lažno in brez pomena, ki do zadnjega mirno sedi na vozu.

Ponikvčanka

POZDRAVI IZ PRIZRENA

Mirko Miklič, ki služi vojaški rok v daljnem Prizrenu, je zelo zadovoljen z »Novicami«, ki so mu edino slovensko branje in slovenska beseda v tem kraju. Pošilja prav lepe pozdrave očetu, sestri z družino, sorodnikom ter fantom in dekletom v domačem kraju.

Iz nič smo začeli s šolo v Predgradu

Že dolgo je, kar so se zaprla šolska vrata. Učitelj je prešerni smeh iz mladih grl okrog šolskih poslopj. Za dva meseca so odložene šolske skrb.

Ko mi misli hite nazaj v tisti prelepi konec Poljanske doline, kjer se svet strmo spušta k slikoviti Kolpi, mi postane toplo pri srcu. Tu je ostal del mojega truda, ki sem ga vložil v novoustanovljeno osnovno šolo.

S tesnobo v srcu sem stopil prvič na poljanska tla. Daleč je že ta dan, a zdaj se mi, da je bilo še včeraj, tako naglo je šel čas!

Kako nepričakovano je Predgrad dobil šolo, ki je bila že od nekdaj tako zaželena! Začeli smo iz nič, a zato je bilo treba tudi bolj poprijeti. Podžigalo me je izredno zanimanje Predgračev za šolo. Pouk se je začel v kinodvorani, končal pa v dveh lepo urejenih in primerno opremljenih učilnicah. Šola je dobila tudi prostor za mlečno kuhinjo in pisarno. Koliko ruda je bilo potrebnega za vse to, vedo tudi tisti, ki so mi s svojimi močmi ob vsaki priložnosti priskočili na pomoč.

Osnovna šola Predgrad je z mladino skozi vse leto ob državnih praznikih prirejala proslave, ki so bile dobro obiskane. V tem času je tudi mladina začela. Poleg ostalega se je naučila Nušičevo komedijo »Dr.« in jo prikazala pred polno dvorano. Pri vsem tem pa se je od dne do dne čutila potreba po športnem pro-

storu, ki bi v prostem času privabil mladino. Kljub tej njihovi veliki želji pa do takega prostora še nismo prišli.

Mladini, ki je željna zdravja, želja kulturnega in športnega udejstvovanja, bi morale priskočiti na pomoč vse družbene organizacije.

Marsikatero urico sem prebil z njimi. Šele danes se zavedam, kaj vse bi se z njimi dalo napraviti. Le to dni je bilo potrebnih, da sem spoznal njihove težave in njihove želje. Pri tem pa ne mislim samo mladino, ampak tudi ostale. Kako zelo sem se navezal nanje, sem občutil prišlovu. Kakor sem težko prišel, tako težko sem odhajal.

Moja želja je, da bi za prvi jubilej šola v Predgradu bolj zaživela.

Rad bi spet slišal otroški smeh, prvi jutranji pozdrav iz njihovih grl, ko stopim v razred. Živahni, drugi spet tihi in globoko sklonjeni nad knjigami ali zvezdi — vedno mi bodo ostali živo pred očmi...

D. Škulj

V PONIKVAH SO MALO NAKOSILI

Vas Ponikve leži na kraškem svetu. Letošnja majska suša je naredila veliko škodo na travnikih, tako da v nižinskih predelih, še bolj pa po senožetih in hribih. Kmetje skrbijo, kako bodo prehranili živino, ko bo krme tako malo.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

LETALA NA ATOMSKI POGON

Zadnja leta konstruirajo v mnogih državah letalske motorje na atomski pogon za civilno in vojno transportno letalstvo. Sodobna znanost in tehnika sta ustvarili osnovne pogoje za uresničitev tega smotra.

Znano je, da so hitrost, višina in dolžina poti, ki jo lahko opravi letalo, odvisne od popolnosti letalskega motorja. Tu je vprašanje moči, ekonomičnosti, zanesljivosti delovanja in še drugih značilnosti motorjev. Vse dosedanje možnosti razvoja letalskih motorjev so že izčrpane. Ljudje pa bi se in želi povečati hitrost in dolžino poti, ki jo lahko letalo doseže v enem letu. S tem pa se povečujeta moč motorja in poraba goriva. Močnejši je motor, večja je poraba goriva in večje zaloge goriva mora letalo ponesti s seboj. To povečevanje pa je možno le do neke mere. Sodobni lovec, n. pr. porabi okrog 100 kg kerozina v minuti.

Motor na atomski pogon lahko reši tudi ta problem. Enota teže atomskega goriva vsebuje okrog dvamilijonkrat več energije kot sodobna letalska goriva. Daljša pot leta atomskega letala torej ne bo pogojena z rezervo goriva, temveč s številom ur delovanja motorja do popravila najslabših delov v konstrukciji. Pogoj za dolžino leta bo tudi delovna sposobnost motorja v letalu itd.

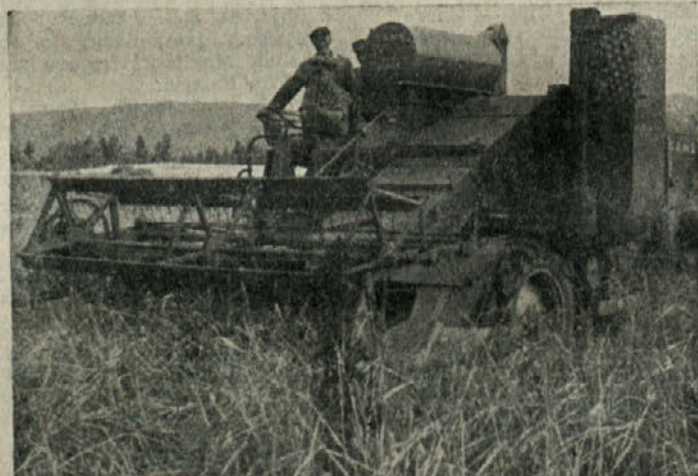
Največji problem, ki otežkoča uporabo atomske energije v letalskem motorju, je žarčenje urana odnosno njegovih izotopov, ki nastajajo pri delovanju atomskega motorja. Pri sproščanju velikih ko-

ličin energije nastaja namreč močno radioaktivno žarčenje, kar posredno ali neposredno ogroža življenje možna in potnikov. Drugo težavo predstavlja težja zaščitna sloja, ki je precej velika napram taki motorji in zato si prizadevajo, da bi bili motorji (reaktorji) čim manjši.

Dosedanji zaščitni sloji, ki preprečujejo žarčenje, so največje izdelani iz betona, v glavnem zaradi njegove cenenosti, ali od menjajočih se slojev jekla in vode. Toda nobena od teh slojev ne moremo uporabiti na letalu. Najučinkovitejšo zaščito pred žarčenjem lahko dajejo menjajoči se sloji različnih kovin. Prvotni način zaščite s svincom je opuščen, ker se je svinec pod učinkom zraka segreval in zahteval cel sistem hlajenja. Vse kombinacije s svincom predstavljajo težo. Treba pa je računati na minimalno startno težo atomskega letala, ki je težko 75 ton. Toda po zadnjih vestih iz ZSSR je nova spojina bor-karbidna in aluminija najboljše zaščitno sredstvo pred delovanjem neutronov. Razen tega uporabljajo tudi nekatere stisnjene sintetične materije. Toda tudi po novih kombinacijah bo atomsko letalo težko 10 do 50 ton.

Nadaljnji problem je do trikrat močnejši pritisk motorja, ki je potreben v odnosu na potovalno hitrost letala. Upoštevati pa je tudi potrebno, da se masa atomskega letala v času poleta ne menja, torej tudi pri pristajanju ne. To pa zahteva izredno vzdržljivost trupa in kril. Največjo nevarnost vsekakor predstavljajo prisilno pristajanje — rušenje letala. Če v takšnem primeru odpovedo varnostne naprave, do eksplozije sicer ne bo prišlo, toda do tako močnega žarčenja, da bo onemogočen prihod k letalu. Radioaktivno izžarjevanje pa bi zajelo zelo veliko območje.

Za uporabo atomskega letala lahko že danes trdimo, da jih bodo v glavnem uporabljali kot nosilce odnosno vlačilce navadnih potniških ali transportnih letal, kajti atomska letala bodo lahko letela nad 100.000 km brez pristajanja. Tako bodo torej navadno letalo pripeli ob atomsko letalo, ki ga bo vleklo do bližine cilja, kjer se bo letalo zopet ločilo od svojega vlačilca in samostojno pristalo. Tako se bo torej promet z letali znatno pocenil. Atomska letala pa bi potemtakem neprenehoma krožila v raznih smerih in menjala moštvo tako dolgo, dokler ne bi bilo potrebno pristati zaradi generalnega popravila.



Letošnji pridelek ječmena je na obeh kočevskih posestvih srednje dober. Računajo, da so na ha pridelali okoli 25 q. Na sliki: bombanji žanje in mlati v bližini Kočevja

SEPAVEC • zgodba o volku •

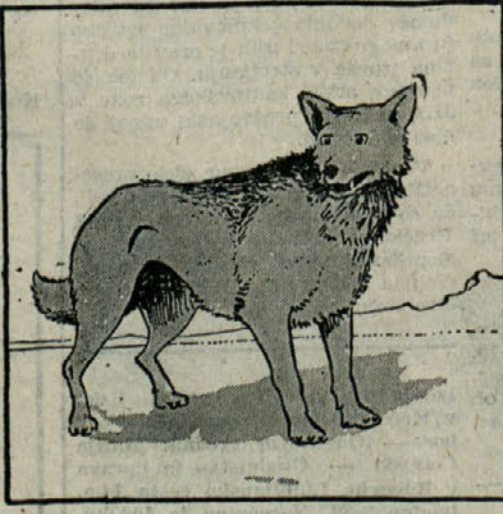
PO OLAFU ASLAGSSONU
PRIREDIL V. DRŽAJ



1. »Frank sem«, se mi je predstavil postaran, rusobradni možak. »Kot marsikdo, tako sem tudi jaz od lovca za zlatom postal samo lovec...«

»Nelly pa«, in pokazal je na ovčarsko psico, ki mu je sedela pri nogah, »je moj zvesti sprem. ljevalec in drug.«

To sta torej Frank in Nelly — prva dva junaka naše zgodbe o Šepavcu.



2. To je pa volk Šepavec. Prav nič grozen ni videti. In tudi ni. Saj ga je vodil Frank in vzgajala Nelly.

Večji je od svojih vrstnikov in močnejši. Volčja narava in človeška premetenost sta se združili v njem.

Pravzaprav je to glavni junak naše povesti, vendar ga omenjamo za Frankom in Nelly zato, ker brez njiju ne bi bil to kar je.



3. Farmer Bill je imel o volku drugačno mnenje. »Moje ovce mu ne bodo pašale, je kričal. Na sliki ga vidite, kako tava po preriji, da bi končno vendarle pokončil predrznega Šepavca.« In če je tisoč dolarjev premalo, je zatrjeval sam sebi, »primalnem še tisoč in če je treba še tisoč, samo da bo konec tega klanja.«

To je tretja oseba naše povesti, največji Šepavčev sovražnik — Bill.



4. Midva bova zapečatila usodo Šepavcu, junaku širnih poljan, gospodarju prepado, gozdov in naselij, sta si smehljaje se zagotavljala naravnoslovec Gordon in njegov prijatelj znanstvenik Nelson, ki ju vidite na sliki.

A želja je le želja. Šepavec je zaključil svojo življenjsko pot po svoje...

Kako? Povest, ki se s tem pričenja, vam bo odgovorila tudi na to vprašanje.